

Q. D. B. V.
EXERCITATIO JURIDICA
DE

44.
D. 58.
14
1723 192

DENUNCIATIONE
INJURIARUM
SAXONICA

QUAM
CONSENTIENTE
MAGNifico JURISCONSULTORUM ORDINE
IN ACADEMIA VITEMBERGENSI
PRAESIDE
D. DIETERICO HERMANNO
KEMMERICHIO

J. U. D. JUR. NAT. ET GENT. PROF. P.
ET COLLEG. JURID. ASSESSORE

AD DIEM XVII. DECEMBR. A. M DCC XXIII.

IN AUDITORIO JURIDICO

PUBLICÆ DISQUISITIONI SUBJICIET

AUCTOR

PAULUS HENRICUS GORGE

GOTH. THUR.

J. U. CANDIDATUS.

VITEMBERGAE, LITERIS CREUSIGIANIS.

V I R O
PRAENOBILISSIMO AMPLISSIMO
ATQVE CONSULTISSIMO
DOMINO
**CHRISTIANO
FRIDERICO
SCHALLERO**

POTENTISSIMO REGI POLON. AC
PRINCIPI ELECTORI SAXONIAE
A COMMISSIONUM CONSILIIIS

NEC NON
CIVITATIS NAUMBURGENSIS
CONSULI PRIMARIO

DOMINO PATRONO ATQVE COGNATO SUO
SINGULARI SIBI HONORIS CULTU DEVENERANDO
HOC OBSERVANTIAE SVAE DOCUMENTUM

D. D. D.

AUCTOR RESPONDENS.

esse. Nihilominus cum experientia doceat, sapius litigantium, vel patrocinantium, sive imperitia, sive malitia, nescio an & judicantium interdum incuria, sententiam Mandati Regii in variis articulis dubiam atque obscuram reddi: non prorsus supervacanea forte censenda erit opera, quæ in dilucidanda magis magisque materia, in foris quotidie fere obvia, occupatur. Neque adeo mihi etiam, ex Academia in forum pedem promoventi, vitio vertetur, si in eadem materia practica, vestigia aliorum legens, vires ingenii periclitari, atque observationibus nonnullis aut casibus, quos vocant, sive exemplis, quæ in ipsis rerum argumentis sese obtulerunt, mihi que, limina quandoque judiciorum salutanti, innotuerunt, eam illustrare conatus fuero: præsertim cum illis, quorum voluntati obtemperandum fuit, ita placuerit. Faxit DEUS feliciter!

§. I.

Significatio
voci
Denunciatio.
re.

Varias vocum significationes investigare, rebus intentus, supersedeo. Dixisse sufficiat, DENUNCIARE nobis idem hoc loco esse, quod *delicta & delinquentium nomina ad Judicem deferre*: quo sensu eadem vox in *Jure Romano* (a) æque, ac *Canonico* (b) nonnullis in locis usur-

§. I. (a) GORDIAN. l. 7. C. de Accusat. & Inscript.

(b) INNOCENT. III. Cap. 16. X. de Accusationib. Inquisit. & Denunciationib. ibi: tribus mo-

dis valet crimen opponi, DENUNCIANDO, excipiendò & accusando. Idem cap. 25. X. de Jurejur. Idem cap. 31. X. de Simonia. ibi: Contra quos et si cri-

usurpatur. Respondet eidem vox Germanica, **Rü-
gen**, quæ in *Speculo Saxonico* (c) passim eodem sensu
legitur.

§. II.

Sed operæ pretium fuerit, *Originem Denunciatio-*
num paucis inquirere. Apud Romanos *accusationes* Origo De-
auctoritate Legum, atque usu fori, maxime frequen-
tabantur (a): nec tamen *Denunciationes* a foro Roma-
no prorsus exulabant. Ast longe alia illarum, quam
harum, erat ratio: cum illæ multis, iisque satis mo-
lestis, solennitatibus essent circumseptæ, a quibus hæ
erant immunes (b). Scilicet *Accusatio* Romanorum
non solum criminis ad Judicem delatione, sed & e-
jusdem persecutione, ad finem usque Judicii, vindi-
ctæ publicæ causa, ab accusante suscepta atque per-
acta, absoluebatur (c). Hæc solennem Processus

Origo De-
nunciatio-
num ac
differen-
tia ab Ac-
cusationi-
bus.

A 3

ordi-

bus modis procedi possit, per AC-
CUSATIONEM videlicet, DE-
NUNCIATIONEM & INQUI-
SITIONEM ipsorum.

(c) v. Land-Recht Lib. 1.
Art. 2. in fin. ibi: Ein jeglicher
Bauer & Meister soll rügen. Add.
WEHNER *Observ. pract. voc.*
Rügen. HARS DÖRFFER *Schau-*
plag jämmerlicher Mordgeschichte
Relat. CXII. Tit. Ehebruchs-Rü-
ge. §. 1. ibi: Das alte Wort Rü-
ge bedeutet die Klage, und wird auch
gebraucht für die Straffe. Daher
lesen wir in den alten Büchern von
den Rügen-Graven, welcher der Rügen-
ter gewesen ist in dem Rügen-Gerich-

te, von dem Rügen-Knechte, Rügen-
Geld, Rügen-Buch.

§. II. (a) v. Tituli π. & C. de
Accusat. & inscript.

(b) v. Imp. GORDIAN. l. 7.
C. de Accus. & Inscrip. ibi: Ea
quidem, que per officium Præs-
idibus DENUNCIANTUR, &
CITRA SOLENNIA ACCUSA-
TIONUM posse perpendi, inco-
gnitum non est.

(c) v. WISSENBACH. ad π.
Disp. XXXIII. Tit. de Accusat.
§. 13. BEYER. Delin. Jur. Civ.
sec. π. Tit. de Accus. pos. l. 2.

ordinem (d) requirebat, solennem *Nominis Delationem* (e) cum solenni *Inscriptione & Subscriptione* (f)

CON-

(d) Ordo agendi in Publicis Judiciis talis fuit. Privatus Civis, qui privati nomen deferre voluit, eum *in jus vocavit*, & PRÆTOREM QUÆSITOREM, qui de crimine deferendo cognoscerebat, in foro adiens, dicendi potestate accepta, *postulavit* ut sibi *nomen ejus deferre* liceret: qua re impetrata, *nomen detulit*: Nominis recepto, atque a Scribis, Jussu Prætoris, in *tabulas relato*, ille *Reus* est dictus. Sequuntur sunt, *die* a Prætoris Accusatori & Reo dicta, *Accusationes ac Defensiones Laudationesve* Rei: quas excepit *sententia*, ex tabellis Judicum in urnam missis, ac diremtis, collecta, atque a Prætoris pronuntiata. v. SIGON. *de antiquo Jure Pop. Rom. Tom. II. Lib. III. Cap. 7.-13. 17.-22.* Forma Processus accusatorii hodierni, Germanis præscripta, legi potest in *Constit. Crim. Carolina Art. II. 17. 62. 73. 88. seqq.* & apud CARPZ. *Crim. Qv. CVI.*

(e) Formula, qua Nominis delatio fiebat, talis erat: AJO TE IN PRÆTURA SPOLI-

ASSE SICULOS CONTRA LEGEM CORNELIAM, ATQUE EO NOMINE SESTERTIUM MILLIES A TE REPETO; QUÆ Libelli viceungebatur. Fatente Reo, statim fiebat æstimatio litis. Negante eodem, postulabatur, ut nomen inter Reos reciperetur, ac tum *delatio* scribebatur nominis, tempusque inquirendi dabatur: quæ adeo *instar Litis Contestationis* erant. Confer. SIGON. l. I. Cap. 10. HEINECC. *Antiqu. Rom. Lib. 4. Tit. XVIII. §. 19.*

(f) Nominis delatio, Libello inscripta, *Inscriptio* appellata est, qua professus est Accusator, se alterum criminis Reum detulisse. Formulam hujusmodi Libelli exhibet PAULUS l. 3. *π. de Accus. & Inscr.* ibi: HOC COS. ET DIE APUD ILLUM PRÆTOREM VEL PROCOS. L. TITIVS PROFESSUS EST, SE MÆVIAM LEGE JULIA DE ADULTERIO REAM DEFERRE, QUOD DICAT EAM CUM C. SEJO IN CIVITATE ILLA, DOMO ILLIUS, MENSE IL-

LO,

D 59

conjunctam, quæ & libellum, & litis contestationem complectebantur, solennes item *probationes* (g) easque luce meridiana clariores (h). Eadem accusatorem in Judicio detinebat, ut maneret in lite, eamque velut suam perageret, instar Actoris, cujus partes sustinebat, & ad cujus petita Judex jus & justitiam administrabat. Cum primis *Subscriptionis* vinculo factis arcte constringebatur Accusator: eo, quod non solum custodiæ, si in vincula conjiciendus esset Reus, se

IO, CONSULIBUS ILLIS, AD-
ULTERIUM COMMISISSE.
Add. l. 2. *Cod. de exhib. & transmittend. re. l. 3. C. qui accusare non poss.* Huic juncta *Subscriptio*, qua accusator, vel, si literas nesciret, alius ejus nomine, inscriptioni, sive scripti nominis delationi, subscribendo, testari debuit, se professum esse delationem, & ad pœnam talionis, si calumniæ convictus fuerit, semet obligare. *d. l. 3. pr. & §. 1. 2. l. 7. pr. & §. 1. de Accusat. L. ult. C. de Accus.* ut adeo, cum tam arcte Inscriptio & Subscriptio fuerint conjunctæ, non mirum sit, sæpe promiscue voces accipi. v. SIGON. l. c. cap. 10. WISENBACH. l. c. HUBER. *Prælect. ad Pandect. de Accus. §. 1. Heinecc. l. c.* Hodiæ hæc in desuetudinem abie-

runt, substituta Cautione de expensis, & injuria facienda, quam si præstare non possit accusator, non minus carceri includitur. *Const. Crim. Art. 12.* quamvis in Saxonia cautionem juratoriam in subsidium admitti, tradat CARPZ. *Pract. Crim. P. III. Q. CVI. n. 39. - 66.* BEYER. ad Tit. *π. de Accus. pos. 13. not.*

(g) Per *Testes, Tabulas & Quaestiones*. Siquidem in prima actione Accusator crimina Rei sigillatim percensuit, & ad singula vel testes rogavit, vel tabulas, vel servorum tortorum confessiones, produxit, ut fidem faceret Judicibus. SIGON. *cap. 14. 15. 16.* HEINECC. *§. 24. seqq.*

(h) Imp. GRATIAN. VALENTIN. & THEODOS. *l. f. C. de Probat.*

se mancipare, sed & similitudini supplicii, Reo intentati, si falso eum arguisset, sese subjicere cogeretur (i); Scilicet ne quis temere ad accusandum profliret, cum sciret, inultam sibi accusationem non futuram (k). Verum hæc tam dura ac periculosa Accusatoris conditio haud dubie fecit, ut non pauci ob dubium litis eventum, ab accusatione abhorrerent, atque adeo delicta manerent impunita (l). Hinc successu temporis *DENUNCIATIONES* usu receptæ fuerunt, sola criminis delatione defunctæ, quæ nec Inscriptionis aut Subscriptiois molestiis gravatæ, Judicem certiorum tantum de crimine commisso reddunt, eumque sui quasi officii admonent, atque adeo viam ei, nominatis saltem testibus, criminis consciis, ad inquirendum ulterius, atque ex officio adversus delinquentes procedendum, aperiunt (m). Et primum quidem *Denunciatores publici* apud Romanos fuerunt constituti, *Stationarii* (n), *Irenarchi*, *Apparitores* dicti, qui loco accusatorum essent, & minori cum periculo, quippe ab inscriptionibus immunes, crimina ad Judicem deferrent (o). Deinceps *privata* quoque *Denunciaciones* inva-

(i) Impp. HONOR. & ARGAD. l. ult. C. de Accus. PEREZ. *Prælect. in Cod. ad b. Tit. §. 3.*

(k) ULPIAN. l. 7. π. de Accusat.

(l) PEREZ. l. c.

(m) CARPZ. *Qv. CVIII. n. 54.* BRUNNEM. ad l. 7. C. de Accus. SCHACHER. de Judicial. delict. denunc. C. II. n. 8.

(n) *Stationarii* erant apparitores, dispersi per vicos & provincias certis locis, ut Magistratibus denunciarent crimina, quæ committebantur. GOTHOFRED. in not. ad L. 8. C. de Accusat.

(o) Non tamen omni prorsus periculo vacabant Denunciatores Apparitorum: Siquidem Magistratus perpenso Judicio dispi-

cere

invaluere & in locum fere accusationum successere (p): dum, sublatis solennibus oneribusque, quæ accusationes comitabantur, nemo amplius vereatur, delicta perpetrata ad Judicem deferre; ut taceam, præmiis vel pœnis hodie sæpius quemlibet e populo ad delicta denuncianda incitari atque compelli.

§. III.

Imprimis *Jus Canonicum* Denunciationes, inventa *DE-Progressus Denunciatione*, quam vocant, *EVANGELICA* (a), & *Pro-* *cessu nunciatio-*

B

cere debet, an falsis, nec ne, notorii aliquem criminis infimulassent: quo factò pœnam calumniæ non effugiebant, v. *L. 7. C. de Accus. PEREZ. l. c. BRUNNEMANNUS* hunc putat esse sensum legis allegatæ 7mæ: *Judicem ante omnia inquirere debere, an notorium sit illud crimen, quod denunciatum est: Si notorium sit, id est, si fama publica de eo increbuerit, tunc absolvendum esse Denunciatorem, & Judici ex officio in ipsius criminis veritatem inquirendum; Sed si non sit notorium, tunc denunciatorem, si probationes suggerere non possit, ob calumniam puniendum.* At nihil de notorii criminibus in textu habetur. *Notoria* vero, quorum hic mentio fit, sunt elogia, sive relationes, (*Gall. Informations*) apparitorum, vel aliarum personarum publicarum, ad Magistratus transmissæ; uti hic notat *GOTHOFREDUS*, qui addit, *ri-*

dicula esse, quæ, sermonis latini ignorantia, veteres interpretes hic commenti sunt de Notorio.

(p) v. *ZANG. de Quæst. f. Tort. in Procem. n. 14. ZIEGLER. ad LANCELL. l. 7. Can. L. 4. Tit. I. §. I.* verb. per *Denunciationem*. p. 906. *SCHACHER. l. c. n. 17.*

§. III. (a) Nomen *Denunciationis Evangelicæ* conjunctum nusquam in *Jure Canonico* legitur: res ipsa vero in variis capitulis, quæ tantum non omnia *INNOCENTIIUM III.* Auctorem habent, reperitur; sicut & vox *Denunciationis* absolute posita passim occurrit. Nemo etiam ex Pontificiis Scriptoribus ex instituto de hoc argumento egit: & *GONZALEZ TELLEZ in Comment. ad Decretal. non nisi obiter ad cap. 2. de Accus.* *Denunciationis evangelicæ* meminit. Ex Protestantibus vero *GOTHOFREDUS* de *JENA* in *Tr. de Scto Maced. Sect. IV. Aph.* III.

num, per
denuncia-
tionem
Evangelicam, jure
Canonico
introduc-
tam, pro-
motus.

cessu inquisitorio introducto (b), non parum promo-
visse videtur. Equidem plures Denunciationum species
comminiscuntur hujus Juris interpretes (c); *Evangelicam* (d), *Canonicam* (e), *Regularem* (f), & *Judicialem* (g).
Attamen strenue sæpe illas inter se confundunt, nec in
iis definiendis, atque adeo ab invicem fecernendis, satis
sibi constant (h). Si dicendum quod res est, non nisi duo
sum-

III, seqq. & D. CHRIST. FRID. JANUS in peculiari *Traçtatu* Vi-
tomb. 1673, edito, de *Denunciatione*
Evangelica commentati sunt. Qui-
bus novissime accessit Dn. CHR.
THOMASII *Disp. de usu practi-*
co Denunciat. Evang.

(b) v. THOMAS, de *orig. Pro-*
cess. Inquisit.

(c) v. SALICET. in *L. ea qui-*
dem C. de Accusat. GREG. SAY-
RUS in *Clav. reg. L. 12. Cap. X. n. 2.*
ap. ZIEGLER in *Not. ad LAN-*
CELLOT. L. 4. T. 1. §. 1. verb. per
Denunc. SCHACHER. *Disp. laud.*
Cap. 11. n. 1.

(d) Quo secundum regulam evan-
gelicam, ob delictum occultum, in-
stitui dicitur, ita, ut, prævia bina
denunciatione, delinquens Ecclesiæ
denunciatur, non tamen ad poenam,
sed poenitentiam, sive emendatio-
nem, & bonum animæ. Forma
describitur in *s. sed illud 17. Dist.*
45. Add. CORVIN. *J. Canon. L. 4.*
T. XL. n. 40. SCHACHER. *l. c.*

(e) Quæ, a sacris Canonibus,
a quibus introducta est, cognomi-

nata, definitur: criminis apud com-
petentem Judicem, citra inscriptio-
nem, legitime facta delatio, ad
poenitentiam potissimum agendam,
vel aliam legitimam poenam impo-
nendam. DESSEL. *Erot. J. Can. L.*
5. T. 1. Qv. n. Aliter CORVIN. *l.*
c. n. 41. Atque hanc præcedere
debere, ajunt, unam, vel alteram
monitionem charitativam, inque eo-
eam differre ab Evangelica, in qua
triplex necessario requiratur. SCHACH-
CHER. *n. 4. seqq.*

(f) Quæ fit secundum diversas
ordium monachalium regulas.

(g) Hanc & civilem, utpote a
LL. civilibus introductam, appel-
lant, atque per ministros publicos,
ad hoc constitutos, fieri, nullam-
que monitionem, quod successerit
in locum Accusationis, quæ absque
prævia monitione delictum intimet,
exigere docent SAYR. *l. c. cap. 14.*
n. 2. ap. ZIEGLER. *l. c. p. 906.*
SCHACHER. *n. 7. seq.*

(h) v. THOMAS. de *Usu pract.*
Denunc. Evang. §. 2. & 3.

summa Denunciationum genera dantur : *EVANGELICA* & *JUDICIALIS* (i). *EVANGELICA*, quæ ex Evangelio, sive Doctrina CHRISTI. De correptione fraterna (k), originem habet, in sensu proprio ad forum nostrum non pertinet : quippe quæ emendationem proximi proprie intendit, non per coactionem Judicalem, aut pœnam, sed amicas & christianas admonitiones, quas charitativas vocat, provehendam (l). *JUDICIALIS* vero, quæ per remedia coactiva procedit, iterum in *Civilem*, sive *Romanam*, quæ Juri Romano ; *Canonicam*, sive *Papalem*, quæ Juri Canonico ; & *Saxonicam*, quæ Juri Saxonico ; natales debet, haud incommode dispescitur. De *Romanorum* Denunciationibus superius actum est. Quæ vero *Jure Canonico* introductæ sunt Denunciationes, omnes, si fontem spectes, *Evangelica*, si vero formam, *judiciales*, atque adeo non nisi abusive *Evangelica* dicendæ videntur : eo quod fere in omnibus ejusdem Juris textibus, in quibus de Denunciatione agitur (m), admonitionis vel correptionis mentio fiat, atque adeo ad regulam evangelicam respiciatur, ut tamen simul tanquam remedium judiciale talis denunciatio describatur (n); quamvis nonnulli inter

B 2

Cano-

(i) Bimembrem hujusmodi divisionem etiam CORVINUS calculo suo comprobat l. c. n. 39. cui & *Judicialis* eadem, quæ *Canonica* n. 41. 42.

(k) MATTH. XVIII. 15. & LUC. XVII. conf. not. (d)

(l) Conf. Dn. BOEHMER. 7. Eccles. L. 2. T. II. §. 10.

(m) Exemplo cap. Licet Heli 31. de Simon. ibi : Denunciationem

hujusmodi fraterna correctio secundum regulam evangelicam non præcefferit & cap. 16. de Accusat. ibi : ad correctionem est denunciatio faciendâ.

(n) Ita diferte LANCELOTTUS L. 5. T. 1. §. 1. Criminalia Judicia instituuntur aut per Accusationem, aut per DENUNCIATIONEM, aut per Inquisitionem. Per DENUNCIATIONEM, ut cum, nullâ

Canonicam & Evangelicam Denunciationem differentiam quærant. Scilicet mutuati quidem sunt Pontifices Romani ex Jure Romano Denunciationes suas; quippe quas eodem modo ab accusationibus distinguunt, quod illæ sine inscriptione, sine onere probandi, sine metu talionis, qualia cum his conjuncta erant, peragantur (o). Sed ut magis piæ viderentur & christianæ, fundamentum earum in Evangelio quæsiverunt, ac regulam evangelicam eis prætexuerunt, pro remedio charitativo, quod tamen revera coactivum est, venditantes (p). Eadem de causa hanc suam Denunciationem, novo quasi habitu indutam, & evangelico colore imbutam, Canonistæ in eo potissimum a judiciali, qualis Romana erat, discerni voluerunt, quod non ad depositionem, i. e. pœnam, sed correctionem, ac pœnitentiam peccantis, sit directæ (q), nec nisi prævia admonitione, secus ac judicialis, fieri possit (r). Hinc igitur *Evangelicæ* Denunciationis nomen, ac diversum a Romana Denunciatione genus ena-

nulla precedente inscriptione, sed tantum charitativa monitione, ad JUDICIS notitiam crimen deducitur. Add. THOMAS. *Disp. laud. §. 12. 13. 14.* & BOEHMER. l. c. §. 11.

(o) v. C. 16. de *Accus.* ibi: *Quando crimen in modum Denunciationis opponitur, non est inscriptio necessaria.* Add. CORVIN. n. 46.

(p) Forte & hoc per denunciationem evangelicam intendit Pontifex, ut delatores, sub prætextu charitatis christianæ & evangelicæ, a pœnis Calumnia, hæctenus receptis,

& necessitate probandi criminis denunciati, liberarentur, ut censet THOMAS. l. c. §. 7.

(q) Arg. C. 16. X. de *Accusat.* (r) Charitativa admonitio, ex mente Canonistarum, in Denunciatione Canonica sive Evangelica necessario precedere debet, & si acquirerit delinquens monitioni, atque cesset a delicto, denunciatione opus non erit. Alias a denunciatione repellitur is, qui non præmonuit. C. 2. X. de *accus.* Quod tamen de Denunciatione Evangelica intelligit

p 2

enatum est : quamvis frustra illam a *Canonica* distinguant (s), atque, num una, an vero trina admonitione ab eadem differat, disputando se torquent.

§. IV.

Novam eamque plane peculiarem *Denunciationis Peculiaris Evangelicæ*, five *Canonica*, speciem (a) Pontifex INNO-CENTIUS III. (b), ex ratione status papalis haud dubie (c), confinxit, ac ceteris superaddidit, quamvis nemo ex Canonistis accurata definitione a reliquis denunciationum speciebus eam fecernere ausus sit (d). Hæc licet *Judicialis* itidem sit : in eo tamen a reliquis denunciationibus

B 3

nibus

git GREG. SAYRUS *l. c. C. 10. n. 6.* Ad judicialem enim Denunciationem, quia in locum accusationis successit, negat esse necessarium, ut præcedat monitio. v. ZIEGLER. *l. c. ad verb. charitat. monit.*

(s) Consentit SCHILTER. *Inst. J. Can. l. 1. T. V. §. 10.* ubi Denunciationem *Canonica* & *Evangelicam* pro Synonymis habet.

§. IV. (a) Sedes ejus est in *cap. 13. X. de Judiciis.*

(b) Hic enim sub hoc obtentu lites mere seculares, inter PHILIPPUM AUGUSTUM Franciæ & JOHANNEM Angliæ, Reges enatas ad suum forum trahere, atque adeo pro giudice summorum Regum ac Principum in causis civilibus sese gerere ausus est : ex capite scilicet peccati, cujus correctionem, postquam ex *regula evangelicæ* illud

Ecclesiæ (i.e. Papæ, seu Capiti) denunciatum esset; sui arbitrii jurisque esse, arbitratus est. v. THOMAS. d. *Disp. §. 6. 15. & seqq.* & BOEHMER. *J. Eccles. l. 2. T. II. §. 3. seqq.*

(c) Imprimis ad invadendum imperium in magistratam politicum, ut notat JANUS in *Tr. de Denunc. Evang. Cap. I. §. 2. 3. 4. 18. seqq.* & *Cap. II. §. 14. 29. 40.*

(d) v. THOMAS. *§. 2. lit. (f)* & *§. 27. not. 4.* Apud SCHWENDEN-DÖRFF. ad *FIBIG. Process.* p. 813. ea definitur *remedium extraordinarium canonicum*, quo quis, juris remediis extraordinariis destitutus, adversarium rem injuste obtentam retinentem, *Judici ecclesiastico denunciat, ejusque, quod sibi abest, restitutionem petit.* Uberius eandem describit de JENA *Aph. IV. n. 6.* quod sit *remedium extraordinarium Cano-*

nibus recedit, quod sit plane extraordinarium Juris remedium, non ob crimina, quæ certam legibus, vel civilibus vel ecclesiasticis, poenam constitutam habent, sed ob quodvis peccatum, locum habens. Imo si accuratius rem consideres, licet eadem regulam evangelicam, ac remedium charitativum, itidem præ se ferat, tamen sub pallio charitatis christianæ, ac evangelico habitu, revera mysterium iniquitatis maximæ occultat; quippe quæ præceptum Christi de correptione fraterna ad commoda clericalia detorquet, atque sub obtentu peccati & poenitentiae, causas quasvis seculares ad forum ecclesiasticum & papale trahere, litesque semel sopitas resuscitare allaborat (e). At vero iniquissimum hoc remedium nunquam universaliter, ne quidem a Catholicis, multo minus a Pro-

Canonium, quo aliquis Juris civilis Actionibus & auxiliis destitutus, adversus peccantem in subsidium utitur, quem duplici monitione privata, & testibus adhibitis, præmissa, & a peccatore sprete, Ecclesiæ denunciatur, petitque, quo ipsa denunciatur, ut e peccato exeat, & ad poenitentiam, consequenterque rei restitutionem, ecclesiasticis mediis & censuris cogatur, compellatur. Sed clarius indolem hujus Denunciationis expressit THOMASIVS in laud. Dissert. §. 39. hunc in modum: Denunciatio evangelica, in d. Epist. INNOCENTII, est remedium plane irregulare, hæcenus inauditum, extra omnem justique

ordinem ab INNOCENTIO III. inventum, quo quicumque ab altero quocumque se laesum arbitratur, etiam si omnes Laici a parte Rei stent, Papam adire poterit, & ab eo petere, ut is super peccato Rei delati, pro arbitrio, cognoscat, & sententia definitiva, quis inter litigantes partes peccator sit, determinet, ac satisfactionem & poenitentiam imponat, sub pena excommunicationis: eum in finem, ut, sub hoc prætextu, Papa omnem Jurisdictionem, etiam si contra profecturum expressè, sibi vindicare, & omnium Laicorum actiones pro arbitrio irritas reddere valeat.

(e) v. BOEHMER. l. c. §. 6.

Protestantibus, usu fori receptum est, nec, salva Magistratus politici auctoritate, recipi potuit (f).

§. V.

Nostri DENUNCIATIO SAXONICA licet cum *Civili Saxonica* & *Canonica* affinitatem quandam habere videatur: tamen & separatas in nonnullis rationes ab illis habet, & peculiari natura gaudet. Est scilicet *legitima injuriarum delatio* & *suggestio, simplici narratione facti, eique annexo petito, Judici, ad procedendum ex officio adversus injuriam auctorem, vindicta publica pariter, ac privata satisfactio- nis, vel, si mavis, fame sua & existimationis integra & illibata servanda, atque securitatis obtinenda causa, facta.* Eadem originem quoque suam domesticam, & fundamentum proprium, habet in *Mandato Regio, superius laudato: quippe quod solennes injuriarum actiones, ex Jure ROM. vel moribus, antea receptas, plane sustulit, contra modum, per denunciationem procedendi, den Rügen- Process, dudum moribus GERMANORUM, cum primis SAXONUM, probatum, confirmavit (a).* An vero Saxones hunc denunciandi ritum, ex *Jure Romano* aut *Canonic*

*Denuncia-
tionis na-
tura & o-
rigo.*

(f) V. SCHWENDENDÖRFFE. l. c. ubi: *Licet derivetur, inquit, a correptione fraterna, non modo est frustranea, sed et, quod ministris Ecclesie cause cognitionem de rebus politicis attribuat, ordinemque turbet politicum, non practicabilis: hinc nec usu recepta, multo minus sanctione expressa introducitur & confirmata.* Add. THOMAS. §. 40 41.

§. V. (a) §. 22. ibi: *Wollen hierdurch allerseits solenne und förmliche in der Pol. Ordn. Tit. V. §. 6. nach-*

gelassene Klagen in Injurien-Sachen, sie seyen ad aestimationem, palinodiam, oder sonst, wie sie wollen, sowohl auch das sonst auff gewisse Weise, in der 85. neuen Decision verstattete Mittel der Retorcion &c. gänglich aufgehoben haben, dergestalt, daß in Zukunft eine bloße Denunciation von Seiten des Injuriati, &c. statt haben, auch sowohl hierunter, als sonst bey Injurien-Sachen &c. nach Art des in hiesigen Landen hergebrachten Rügen-Processus summarisch verfahren werden soll.

nico didicerint, an propriis moribus acceptum ferant, de eo, deficientibus rerum testimoniis, certi quid asserere vix licet (b).

§. VI.

*Objectum
Denuncia-
tionis Sax.
b. l. Inju-
riae.*

Licet autem omnis generis delicta, tam graviora, quam leviora, per modum denunciationis ad Judicem deferri possint, vel ad inquirendum solenniter, vel saltem summarie, si leviora sint, adversus eadem procedendum: Nobis tamen ad solas *INJURIAS*, & quæ his affinia sunt, Denunciationem nostram in præsentem restringere, earumque persequutionem, ex præscripto Mandati Regii, meditari placuit. *INJURIARUM* autem nomine nobis hoc loco non quodvis jure haud factum, sed potius *delicta, in alterius contumeliam, dolo malo admissa*, sive omnia dicta & facta, quæ existimationem & famam alterius, ex animi sententia, lædunt, venire, facile est ad intelligendum. Ceterum Injurias in *verbales & reales, in leves & atroces*, dispecti, tralatitium quidem est; Attamen cum hæc distinctiones quoque diversitatem quandam vindictæ, tam publicæ, quam privatae, sæpius parere soleant, eadem hic quoque notari merentur.

§. VII.

*An licitum
sit, injuri-
as denun-
ciare.*

Sed statim in limine Judicii quæstio quædam præjudicialis, quam vocant, oboriri, atque scrupulum injurias

(b) Hoc tamen a veritate haud alienum videtur, *Actiones injuriarum Romanas*, ante Jus Romanum, in Germania receptum, Saxonibus, uti & cæteris Germanis, plane incongnitas fuisse: quippe quarum nec in *Speculo Saxonico*, nec in *Jure Lu-vecensi*, ullum reperitur vestigium; sicut nec antiquiores *CAROLI M.*

Leges aliud contra injurias remedium concesserunt, quam ut Magistratus, pro gravitate admitti delicti, in conviciantes animadverteret: Conf. *SAM. STRYKII Præfat. BOEHMERI Meditationi Jurid. de Iniquit. & in justit. Action. Injuriar. præmissa.*

rias denunciatio moveere potest: *an scilicet licitum sit, injurias denunciare?* Equidem in foro externo, i. e. humano, res dubio caret, non solum *Denunciations*, sed etiam *Actiones injuriarum*, sive ex Jure Romano, sive moribus receptas, quippe legibus publicis approbatas, licitas omnino esse: adeo, ut non solum impunes sint, sed etiam auxilio Legis & Judicis fruantur. Sed an idem in foro interno conscientiae, Judicioque divino, pronuntiandum sit? altioris indaginis quaestio est: Siquidem vindictam omnino sapere, uti actiones, ita & denunciations injuriarum, videntur, tam severe Christianis prohibitam, atque sibi soli, tanquam summo Judici ac Vindici omnis Injuriae, a DEO reservatam. Et Actiones quidem injuriarum, quippe ad unam omnes ad vindictam haud dubie tendentes, christianae religionis placitis, cum primis mansuetudini ac patientiae christianae, oppido adversas, adeoque in foro divino nequam excusandas esse, a cordatoribus Jctis dudum existimatum est (a). De Denunciationibus vero nudis paulo aliter sentiendum videtur. Has enim, ubi ad solam securitatem, a Magistratu

C

fibi

§. VII. (a) HUBERUS in *Prælect. ad Pand. Tit. de Injur. §. 1.* ibi: *Nunquam Jurisprudencia magis a Philosophia, loquor etiam maxime de christiana, quam in vindicandis injuriis, discrepat.* BACHOVIVS ad §. fin. I. de Injur. ibi: *Nil absurdum foret, si quis affirmet, peccare hominem christianum, qui ex ira & vindictae cupidine perveraciter & acerbè injurias exequitur.* B. SAM. STRYK in *Tr. de Jure Sens. Diss. IX. Cap. IV. n. 33.*

iz. Disp. de Foro Conscient. Cap. VI. §. 42. seqq. & de Falsitat. Prec. Princ. oblat. Cap. IV. n. 5. Du. BOEHMER. *Meditat. Jurid. de Iniquit. & Injustit. Act. Injur.* THÖNNIKER. de *Lucro Proc. Injur. inani. sect. 9.* Licet nec desint, qui Actiones injuriarum, tanquam remedia Christianis etiam licita, adhuc hodie defendunt. Inter quos est JO. HENR. MEIER in *Disp. de Moralitate Actionum Injuriar.*

fibi contra injurias præstandam (b), atque famam, ex opinione hominum quoque, illibatam servandam, tendunt, haud prorsus illicitas esse, sed salva conscientia fieri posse, merito asserendum videtur: modo animus denunciantis ab omni rancore & vindictæ cupiditate vacuus sit. Vindictam vero si denuncians adhuc spiret, si ad animum se, non sine summo dolore, sibi revocasse injuriam, solenni formula testetur (c); imo si hunc potissimum in finem, ut vicissim ægre fiat ei, qui injuriam intulit, ut læsus inde voluptatem capiat, atque animum dolore alterius pascat, denunciaret (d): nescio sane, quomodo hujus-

(b) Conf. Dn. THOMASIVS de usu Action. penal. jur. Rom. in for. Germ. Cap. III. §. 56. ibi: *Ego, salvo aliorum judicio, nec actionem injuriarum, quia ad vindictam tendit, & in eo aperte in jure a reliquis actionibus, reparationem damni intendentibus, discernitur, Christiano homini licitam esse arbitror: sed nihil amplius licere eidem puto, quam DENUNCIATIONEM Magistratui competenti factam, ad præstandam SECURITATEM, & præcavendam injurias futuras.*

(c) Qualis formula nuper adhuc in Denunciatione quadam Dno Præfidi se obtulit, nempe: *Wassén ich bergelichen, &c. als eine ziemliche Ehrenwürdige Beschmigung mir zu nachdrücklicher Abndung schmerzlich ad animum revocare: item que in alia; Wenn denn ich diese mir in meinem Eigenthum*

zugefügte Injurien, welche ich mir als sofort ad animum revociret, ungetahdet nicht verschmerzen kan. Quid enim est injuriam ad animum revocare, nisi rancorem animo concipere, & propositum, illatam injuriam vindicandi? Unde talis formula in Denunciatione rectius omittitur: cum in hac non æque, ac in Actione injuriarum, revocatio ad animum requiratur.

(d) Annon tale quid etiam involvat ipsa satisfactio privata, per deprecationem præstanda, quam petere solent Denunciantes formula: *mir wegen der Injurien Verfleinerung zu geziemender Satisfaction durch eine Abbitte und Ehren-Erklärung verhelffen?* aliis judicandum relinquo. Cui enim satisfieri debet? forte animo vindictæ cupido, in sinu gavisuro, ubi

hujusmodi denunciationes cum regulis christianæ charitatis, etiam inimicis debitæ, imo condonationis injuriarum, sub comminatione, nec a DEO condonationis peccatorum vicissim impetrandæ, Christianis injunctæ, conciliari queant (e). Quam caute igitur etiam in Denunciationibus injuriarum, omni jure humano licitis, christiano, qui tranquillam, & metu divinæ ultionis imperterritam, conscientiam conservare studet, procedendum sit, facile est ad intelligendum.

C 2

§. VIII.

ubi alter se per deprecationem coram ipso in humilitatem submittere cogitur. Certe Deprecatio, quam christianam vocant, sæpe nihil minus est, quam christiana: quando scilicet non a volente, & serio pœnitente proficiscitur, sed ab invito per sententiam Judicis extorquetur, ita, ut formula deprecationis ore quidem recitetur, animus vero, hac ipsa coactione interdum magis adhuc exacerbatus, rancorem nequitiam deponat. Christiana religio *Spiritum* requirit *spontaneum*: Hoc si uterque, & offendens & offensus, duceretur, sane magis christianum remedium adversus injurias excogitari non posset, quam ut, ex præcepto Christi, alter pœnitentiam offensionis per deprecationem significet, alter deprecanti ignoscat, atque sic vera animorum reconciliatio obtineatur. Alia est quæstio, annon Judex, parte læsa ita petente, deprecationem

ac declarationem honoris lædenti salva conscientia injungere queat? quam nemo negabit: modo ex præscripto legis, & natura negotii ita flagitante, id fiat. Imo vero salutarem nihilominus usum habere potest deprecatio a Magistratu lædenti, ex præscripto Legis, injuncta, ut scilicet sui officii, quid sponte sua sibi, tanquam christiano, sit faciendum, eum admoneat.

(e) Matth. VI. 14. *Si enim remiseritis hominibus peccata eorum, remittet & vobis Pater celestis peccata vestra. Si autem non remiseritis hominibus, nec Pater vester vobis remittet peccata vestra.* Imo & *Lege Naturali* damnatur vindicta, quæ nullum alium finem habet propositum, quam ægre facere illis, qui nos læserunt, eorumque dolore animum nostrum satiare, ut recte monet PUFEND. de O. H. & C. Lib. I. Cap. VI. §. 13.

§. VIII.

An regu-
lis pruden-
tia conve-
niat inju-
riae illatae
Denuncia-
tio.

Illud quoque non immerito disquiritur, *An prudenter saltem agat, qui injurias sibi illatas denunciatur?* Inane prorsus lucrum esse, quod ex Actionibus injuriarum reportatur, atque adeo regulis prudentiae easdem maxime adversari, itidem ab aliis observatum, ac satis luculenter probatum est (a). Denunciations tanta quidem incommoda, quanta Actiones injuriarum, haud comitantur: nihilominus, nec illas omnibus incommodis ac molestiis prorsus vacare, certum est; ut adeo saepe satius sit, injurias sibi illatas dissimulare vel remittere, atque adeo generoso potius contemptu, quam implorato Magistratus auxilio, ac gravi Judicis manu, vindicare. Imprudentia quod sit, tranquillitatem animi sui turbare, diffamationi ulteriori se exponere, ac numerum inimicorum potius augere, quam imminuere, nemo prudens negabit. An vero injurias vindicaturus sine animi perturbatione de illis vindicandis facile cogitabit? an sedata mente satisfactionem, quam anhelat, expectabit? an non potius vindictae aestu flagrans animus, ac de eventu rei anxius, mille motibus, atque affectibus irae, odii, metus, tristitiae, molestissimis, inquietabitur (b)? cum e contrario, qui æquo animo fert injuriam illatam, tranquillam fervet mentem, mansuetudinis ac patientiae fructum (c). Deinde sicuti impotentiam animi prodit, qui injuria illata ad iram

§. VIII. (a) v. Jo. Dav. THÖN-
NIKERI *Lucrum Processus injuria-
rum inane.* BOEHMER. *Medit.
Jurid. de Iniquit. & Injust. Act. In-
jur. Cap. IX.*

(b) v. M. ANTONIN. *de Rebus*

*suis Lib. IV. Cap. 9. ibi: Injuriam
nemo immota mente accipit, sed
ad sensus ejus perturbatur. Caret
autem perturbatione vir erectus, mo-
derator sui, altae quietis & placide.*

(c) SENECA *de Constant. Cap. 2.*
ibi:

S. 88.

ram & vindictam facile commovetur (d): ita, qui facile ad denunciandas injurias profilit, anam dat, ut, quæ non nisi paucis cognita erat, injuria, mox pluribus innotescat, & in memoria hominum altas radices agat, variisque injuria affectum judiciis exponat, quæ dissimulata, instar fumi, evanisset (e). Imo si in criminis exprobratione consistat injuria, sæpius denunciatio eius manifestum facit delictum denunciantis, quod, eadem omiffa, alto silentio sepultum mansisset, ac suspicione enata, forte veritatis quid sub exprobratione latere, ipsum denunciante inquisitioni subjicit. Denique denunciando ac vindicando injurias, plerumque non solum auctor earum, sed etiam amici ejus, adversus nos magis exacerbantur, atque ad ulterius nobis nocendum inflammantur: cum contra, ubi injuria illata negligitur, lædenti ignoscitur, ac bonum pro malo rependitur, hic finem suum, scilicet ut ægre nobis faciat, non assequatur, sed in ruborem detur, sæpius quoque, facti pœnitentia ductus, ad saniolem mentem, imo & in gratiam cum læso, sponte etiam deprecando, redeat (f). Quod longe nobilissimum vindictæ genus est, quippe non tam vires, quam voluntatem nocendi, hosti adimens, & ex inimico amicum

C 3

red-

ibi: Tutus est sapiens, nec ulla
affici aut injuria aut contumelia potest. It. C. 9 Sapiens omnes injurias in altum dimittit, patientiaque & magnitudine animi se defendit.

(d) PROVERB. XII. 16. Stultus iram suam mox ostendit: prudentis vero est contumeliam non agnoscere. Item Cap. XIV. 29. Qui patiens, ille sapiens: impatiens au-

tem stultitiam suam manifestat.

(e) TACIT. Annal. Lib. IV. Contumacia, si irascaris, agnita videntur: spreta exolescunt.

(f) Hæ sunt prunæ ardentes, quæ super caput inimici coacervari dicuntur Proverb. XXV. 21. 22. & Rom. XII. 20.

reddens, atque adeo de ipso animo hostili victoriam reportans (g).

§. IX.

Denunciatio Injuriarum in Saxonia Electorali non solum permessa, sed & præcepta.

At enim vero quæ de prohibita Christianis injuriarum vindicta, ac prudentia eas dissimulandi vel condonandi, dicta sunt, non eo valent, quasi plane abrogandas & e Republica eliminandas censeamus Injuriarum Denunciationes: imo vero tolerandas utique, & in hoc statu corrupto aliquando necessarias, legibusque adjuvandas esse, existimamus. Cum enim tanta sit hominum malitia, ut charitas pene omnis etiam inter Christianos, ne dicam homines, exulet, & homo homini sæpe sit diabolus: quis quæso a vexationibus ac insultationibus improborum tutus foret, nisi efficax remedium adversus eas esset paratum? Certe Reipublicæ omnino interest, cives inter se vivere tranquille, amice, secure. Hinc in *Mandato Regio & Electorali Denunciatio Injuriarum* illatarum non solum permessa, sed &, pro re nata, præcepta est: ut scilicet Magistratus eas ulcisci possit, & securitatem publicam, uti par est, tueri. Denunciari autem jubentur injuriæ tantum *atroces*, cum primis *reales*, non *leviores*, præsertim *verbales* (a). *Atroces* denunciandæ sunt

(g) M. ANTONIN. *Lib. VI. §. 6.* ibi: *optimus ulciscendi injuriam modus est, inferenti ne sis similis.* SENECA C. 17. in f. *Genus ultionis est, eripere ei, qui fecit, contumeliæ voluptatem.* JUL. CÆSAR. cum audiret, Catonem sibi manus violentas intulisse, respondit: *Jam mihi maxima victoria eripitur: constitue-*

ram enim mecum, omnes injurias, quibus me offenderat, ei remittere. Conf. ERASM. FRANCISCI *Tr. die allerebelste Rache.* pag. 371. 372. 373. & 377.

§. IX. (a) v. *Mand. Reg. §. 16.* ubi *Rubr. margin.* Der Beseidigte soll die vom §. 8. angezeigten Thätigkeiten selbst behöriges Orts angeben. & §. 17. ubi *rubr. margin.* Bey geringern Injurien aber

sunt sub poena carceris duorum vel trium mensium ; ne Respublica inde detrimentum capiat: cum e talibus injuriis facile cædes, aliaque mala maxima, provenire possint, quin & *securitas publica* iisdem violetur (b). Sed & *Provocationes* ad duella e vestigio denunciandæ sunt a Provocato, idque sub pœna carceris 4. mensium (c). Imo si quis, injurias quascunque sibi vindicandas esse, existimet, etiam propterea Magistratui eas denunciare tenetur; quod omnis vindicta privata, Sanctione Principis nostri, severe sit prohibita, & soli Magistratui ultio relinquenda: neque hoc indecorum, aut honori & existimationi cujusquam adversum, reputandum (d).

§. X.

aber wird derselben Denunciation nicht erfordert. & in *Textu*: Bestünden aber die *Injurien* nur in Worten, Gebehrden und Bedrohungen, wie vom 2. bis 7. §. inclusive angemerehet, oder es würde auf immediate vorhergegangene Beleidigung, nur mit der Hand geschlagen, so ist zwar eine *Privat*-Vergleichung unter denen *Interessenten* nachgelassen, und der Beleidigte das *Factum* selbst anzugeben, eben nicht verbunden. &c.

(b) v. *Mand. Reg.* §. 16. ibi: Weilen auch die vom §. 8. inclusive angezeigte Thätigkeiten, sehr hart, und von solcher Beschaffenheit sind, daß daraus Mord und anderes grosses Unglück leicht entstehen kan, auch die *Securitas publica* selbst dadurch ledret wird; so soll der Beleidigte, wenn auch gleich unter ihnen eine Christliche Versöhnung allbereit vorgegangen wäre, dennoch und damit dem Publico daraus kein Nachtheil erwachsen, auch derselbe auff ein und andere Art zu einer unzeitigen Remission der öffentlichen Abbitte

und Verschweigung der That, nicht genöthiget werden möge, bey Vermeidung einer unnachleiblichen Straffe von 2. bis 3. Monath Gefängniß, gehalten seyn, das an ihn ausgeübte Factum gehöriges Orths anzugeben &c.

(c) v. *Mand.* §. 31. Der Provocat soll sofort, was sich zugeragen, mit allen Umständen, der nächsten Obrigkeit, sie sey civil, oder militar, denunciren &c. 17. §. 33. Unterliesse aber dergleichen Provocat die Denunciation, der soll mit 4. Monath. Gefängniß angesehen, auch, nach Unterscheid der Personen darinnen mit Wasser und Brod besträffet werden.

(d) *Mand.* §. 25. Daß keiner sein eigener Richter seyn, sondern jedermann, ohne es vor disreputirlich zu achten, die ihm zugesügte Injurien und Unrecht, Uns, als seiner von Gott ihm vorgesehten Landes-Herrschafft, &c. anzeigen; und der ihnen dießfalls gebührenden Satisfaction gewärtig seyn soll.

§. X.

An & alii,
præter le-
fos, denun-
ciare pos-
sint, vel de-
beant.

An autem & alia Persona, præter læsas, denunciatis officio fungi vel possint vel teneantur? nunc dispiciendum. Apud Romanos quilibet ex populo accusare poterat (a), exceptis quibusdam personis, quæ non admittebantur, nisi suam suorumque injuriam vindicarent, atque in aliis nonnullis casibus (b). Ad denunciandum certæ personæ publicæ fuerunt constitutæ (c), nec cuivis privato crimina deferre licuit (d). Jure *Can.* omnibus denunciare permissum, nec quisquam a denunciando, nisi qui ab accusando, repellitur (e). Nemo tamen, sive Jure *Romano*, sive

§. X. (a) §. I. *Instit. de Publ. Judic.* Utile enim credebatur, accusatores multos esse in civitate, ut metu contineretur audacia, prout *c. 10. pro Sexto Rosc. Cap. 20. judic.* vel, uti alii suspicantur, ut dissidia inter plebem spargerentur. v. BEYER. ad *π. Tit. de Accusat.* in *Not. post pos. 2.*

(b) Veluti ob sexum, ætatem, munus publicum, delictum proprium, reverentiam, paupertatem, &c. v. MACER. *l. 8. §. 11. π. de Accusat.* Add. WISENBACH. *Disp. ad π. b. 2. §. 19. seqq.*

(c) v. supra §. 2. Ab his disse- rebant *Delatores*, qui crimina de- ferebant, non studio Reipub. sed præmii & lucri spe. Quartam enim ex bonis damnatorum conseque- bantur, unde *Quadruplatores* voca- bantur. Hinc parum honestum,

imo maxime exosum, fuit delato- rum officium, variis etiam Legibus coercitum. v. *tot. tit. C. de Delatorib.* Add. *L. 2. C. Theod. de pe- tit. & ultro dat. & delatorib.* ibi: *Comprimatur unum maximum hu- mane vite malum, Delatorum ex- ecranda pernicies.* WISENBACH. ad *π. Disp. 39. §. 11.* THOMAS. de *Denunc. Evang. §. 7. not. p.*

(d) Propterea quod tristem cœ- lumniarum segetem inde enasci vi- derent, si cuilibet privato ad de- nunciandum profilire fas esset: un- de severe in eos animadverterunt, qui, non officii necessitate adacti, alios deferre audent. *L. 20. C. de bis qui accus. non poss. L. 6. 7. & 8. §. 1. & 7. C. de Delat.*

(e) *Cap. 19. X. de Accus. SCHA- CHER. de Judic. Delict. Denunc. Cap. 3. n. 5.*

sive *Canonico*, sive *Germanico* communi, ad accusandum vel denunciandum compellitur: Unde nec qui sciens crimen commissum, non relevavit, poenam incurrit (f). Iure *Saxonico* itidem certis personis, veluti *Scultetis*, hæ partes demandatæ fuerunt (g). Et per universam Germaniam hodie certi *Advocati* sive *Procuratores Fisci* constituti sunt, quibus accusandi vel denunciandi munus incumbit. Sed *Mandato Regio & Electorali Saxonico* cuicumque denunciandi delicta, eodem prohibita, non libera solum denunciandi facultas concessa, sed & necessitas, pro re nata, sub comminatione pœnæ determinatæ, vel arbitratæ, nec tamen levis, injuncta est (h): quin & præmia certa *Denunciatis* promissa sunt (i). Scilicet quod *salus Reipublicæ* utique exigat, injurias, vindictam privatam, concertationes violentas, duella, omnibus modis coercere, ac, ne impunita maneant, cavere. Neque tamen dubitandum, quin personis *judicialibus, Advocatis*

D

Fi-

(f) *L. un. C. ut nemo invitus age-*
re vel accus. cog. L. 48. §. 1. π. de
Furt. L. 5. C. de Furt. & Serv. corr.
Constit. Crim. Car. art. 214. COLER.
de Proc. Exec. P. II. n. 212.

(g) v. *L. R. Lib. 1. art. 2. Der*
Bauer-Meister soll rügen.

(h) v. *Mand. §. 50. Jedermann, der*
von einem, diesem unsern Mandat zu
wiederlaufenden Verbrechen Wissen-
schaft erlanget, besonders die Hauß-
und Tisch-Wirthe, Traiteurs, Caffee-
und Thee-Schenke, sollen, wo würd-
liche Provocationes geschehen, oder
gar Duelle darauff erfolget, selbige,
bey Vermüdung halbjährigen Gefäng-
nüßes, bey andern Fällen aber, bey ar-

bitrarischer, jedoch nachdrücklicher
Straffe, schuldig seyn solche anzugeben.

(i) v. *Mand. §. 50. Damit aber auch*
die Denunciationses desto mehr beför-
dert werden, soll jedesmahl dem ersten
Denuncianten, der ein formales Du-
ell anzeigt, 100. Thlr. der eine Ren-
contre fund machet, 50. Thlr. wenn
Real-Injurien vorkommen, 30. Thlr. wel-
cher aber grobe Verbal-Injurien, und
was dahin zu ziehen, oder darunter be-
griffen, angebet, 10. Thlr. wenn die
Überführung des Delicti erfolget, aus-
derer Verbrechen bereitetes Vermö-
gen, zu gewissen und unschlahren Re-
compens, mit Verschweigung seines
Namens gerechet werden.

Fisci (k), ac ministris publicis, veluti apparitoribus, qui sæpe juramento ad hoc obstringuntur, præ ceteris hoc negotii hodie datum sit, ut hujusmodi delicta denuncient.

§. XI.

*An alius
pro alio
denunciare
possit?*

Ex dictis liquet, in Saxonia nostra hodie non dubitandum, quin parentes pro liberis, & liberi pro parentibus; maritus pro uxore, & uxor pro marito; dominus domine pro famulis & ancillis, & famuli ancillave pro dominis; Magistratus pro subditis, & subditi pro Magistratu; imo amicus pro amico, injurias hujusmodi personis illatas, denunciare possit. Neque etiam dubitandum, quin & per Procuratorem injuriæ denunciari queant, nec scrupulosa legitimationis exceptio ipsi opposita locum habeat: cum & personis, nullo mandato instructis, vi Mandati Regii, sit æqua denunciandi potestas.

§. XII.

*Abusus
Denunciationum.*

Hoc vero dolendum, quod utilissimum Denunciationis remedium sæpius in abusum trahatur, & quod ad tollendas mutuas civium injurias & altercationes, ac securitatem ipsis præstandam, tranquillitatemque in societate civili conservandam, comparatum & introductum est, ipsum adeo in materiam injuriarum ac læsionum convertatur. Experientia sane docet, quam multi sint, qui, ut ægre faciant alteri, quodcunque dictum vel factum, quod vix speciem injuriæ habet, ac sæpe corrigendi aut defendendi animo prolatum est, statim maligno animo arripiunt, ac pro injuria Judici venditant, adeoque vel obtorto collo proximum hoc nomine in jus vocant. Accidit hoc interdum inter litigantes in causis civi-

(k) v. Mand. R. §. 58. n. 4. | te Theil selbst, oder einer unserer H. ibi: Es agire entweder der Beleidig- | scalen.

809.

civilibus, eorumque causarum Patronos, qui, dum vident, justitiam causæ ab adversarii partibus stare, aut Advocatum ejus causæ injustæ prudentia sua ac dexteritate mafcule obviam ire, continuis vexis eum, ejusve Advocatum, laceffunt, ac ea, quæ pro tuenda causâ confidentius scripta, dicta, vel facta sunt, ex Actis corradunt, atque in injurias detorquent, animoque vindictæ pleno, ut sibi hoc nomine satisfiat, a Judice postulant (a). Taceo similem in modum sæpe famulos & ancillas contra heros herasve hoc remedio abuti, pluresque alios hujusmodi abusus silentio prætereo: eo quod jam alii fulius hoc argumentum edifferuerunt (b).

§. XIII.

At malignum hunc denunciandi pruritus tantum abest,

D 2

Cautela
Judici

§. XII. (a) Nescio annon huc referenda sit, quæ in ipsis rerum argumentis sese obtulit, species: Nimirum Titius, causarum Patronus, virtute, doctrina & experientia clarus, rogante Caja, adversus Semproniam debitoricem, domicilium mutantem, a Judicio quodam Arrestum petit, addita ratione, quod Semproniam, solutionem indies differens, ac tandem ex urbe & regione, maxima fortunarum parte jam evecta, discessura, de fuga suspecta sit. Semproniam Advocati factum denunciat, & verba ejus, ceu injuriosa, sinistre interpretatur. Judicium Denunciationem suscipit, Titium ad respondendum citat, ipsique declarationem honoris cum

multa & expensarum restitutione, injungit. At Titius gravatus se defendit, & licet decisum Judicii, transmissis Actis confirmaretur, tamen a Scabinatu Lipsiensi Responsum tulit, se & a declaratione, & pœna, & expensis penitus absolvendum esse, verbis: So möchtet ihr auch mit der erkannten Ehren-Erklaerung, Strafe und Abstattung deere Unkosten, auffer so viel auf eure Defension gegangen, wohl verschonet, Denunciant hingegen damit wohl beleget werden. N. B. R. B.

(b) v. Disp. de Quibusdam observantiis, æquitati repugnantibus, circa Processum Denunciationum &c. occurrentibus sub Præsidio J. P. KRESII Helmstadii a JO. FLEISCHERO edita, Cap. I. §. 2. - 5.

*circa Denunciatio-
nes injun-
cta.* abest, ut Mandatum Regium approbet, ut potius variis modis, deinceps exponendis, eum coercendum statuatur. Inprimis caute Judicem procedere jubet, ubi ab hominibus ignotis, vel famosis, nec fide satis dignis, contra personas honestas, vitæ famæque integras, scelerisque hactenus puras, aliquid denunciatur: Scilicet ut, antequam custodia denunciati, aut aliud quid, quod in præjudicium ejus vergere queat, decernatur, ulterius rem explorare conetur, imo, pro ratione circumstantiarum, Denunciantem ad satisfactionem adstringat, vel tolerabili custodiæ ipsum demandet (a). Quæ dispositio licet ad injuriarum atrociorum, provocationum, ac duellorum denunciations potissimum pertinere videatur: menti tamen ejus haud adversum esse putamus, si exinde colligamus, generatim in Denunciationibus aliquam personarum rationem habendam, atque fidem Denunciantium juste prudenterque metiendam esse.

§. XIV.

Forum Denunciationis Saxonicæ competens. Denuncianda autem sunt delicta, adversus Mandatum Regium & Electorale, sæpius laudatum, perpetrata, regulariter *Judicio competenti*, quod pro diversitate personarum, quin & causarum, varie in eodem Mandato

§. XIII. (a) *Mand. Reg. §. 31.* ibi: Doch hat die Obrigkeit, bey welcher dergleichen Denunciation geschieht, die Behutsamkeit zu gebrauchen, daß, im Fall der Denunciatio eine unbekante Person, oder sonst so beschaffen, daß dessen fides in Zweifel zu ziehen, und sich hierbey sonst nicht andere glauwürdige indicia herfür thäten, selbige einen solchen Denuncianten, bis die Denunciatio erweislich gemacht, in sichere, jedoch leidliche, Verwahrung bringen, und behalten, möge. §. 50.

Im Fall auch die Denunciatio von unbekandten, oder übelberühmten Leuten wider hoere und unbescholtene Personen angebracht werden solte, ist zu fürderst, ehe man wieder die Denunciatio eine Arrestirung, oder sonst etwas nachtheiliges, verhänget, mehrere Erkundigung einzuziehen, auch wohl nach Gelegenheit der Umstände, der Denunciatio zu Bestellung gütlicher Caution anzuhalten, oder gar in leidliche Verwahrung zu bringen.

to determinatum est (a). Siquidem aliud in his causis honoris & duellcis forum est Ministrorum, Nobilium Aulicorum, & Consiliariorum, Regio-Electoratum (b), aliud Personarum militarium (c); aliud Personarum & ab utroque hoc ordine, & ab aliis peculiari caractere aut qualitate, distinctarum (d); aliud concurrentium & militarium & civilium Personarum (e); aliud Professorum & Immatriculorum, speciatim Studiosorum, ac intuitu horum aliud, si causa sit criminalis (f), aliud, si tantum ad disciplinam academicam pertineat (g); aliud, si illi extra Academiam agant & delinquant (h); aliud denique, si milites concurrant (i). Hoc tamen per se intelligitur, iis in casibus, ubi Judicium harum causarum demum est constituendum ac formandum, non posse illi quidquam denunciari, antequam formatum est: Sed Denunciatio tunc ad ipsum Principem, vel pro re nata, ad Magistratum loci ordinarium, dirigenda erit. Quodsi delictum commissum sit a personis, ab aliis, ob peculiarem qualitatem, in hoc Mandato non distinctis: denunciari debet Judici, qui alias, ex præscripto LL. Provincialium, intuitu delinquentis & delicti est competens (k).

D 3

Cir-

§. XIV. (a) Mand. R. §. 58. Damit aber auch jedermann wisse, wer sein Richter sey &c.

(b) d. §. 58, n. 1. Daß, wenn es unsere Ministres, Hoff-Cavalliers und Räte anbetrifft &c.

(c) n. 2. Gehörte hingegen sowohl der Beleidigter als Beleidigte unter die Militz &c.

(d) n. 3. Würden aber andere, zu denen nur angeführten Personen, nicht, doch aber unter die, so im 1. §. beschrieben, gehörige &c.

(e) n. 4. Wären die Delinquenten

Theils von der Militz, Theils vom Civil-Stande, &c.

(f) n. 6. Daßerne nun auf Universitäten, unser Professoren und andern Immatriculirten, insonderheit auch denen Studenten, dergleichen Dinge vorgefallen &c.

(g) ibid. verb. In geringern Injurien &c.

(h) ib. verb. Wäre es aber außerhalb der Universität &c.

(i) ib. verb. Im Fall aber Soldaten dabey mit Interestiret seyn &c.

(k) ib. verb. Da aber endlich die Ver-

Circa Provocationes vero speciatim est sancitum, has initio tantum Judici cuique proximo, sive civili, sive militari, denunciandas esse: qui adeo provocantem probe custodire, atque factum ad forum competens referre debet. Ceterum quod ad terras Principum Agnatorum Lineæ Electoralis, ac Episcopatus Misnicos, nec non Lusatiam inferiorem, de Judice harum denunciationum competente Mandato Regio nihil novi statutum est (1).

§. XV.

Partes Denunciationis Saxonicae sunt Narratio facti & Petitum. Illa, quæ fundamentum est processus denunciatorii, clara & perspicua, nec nimis generalis aut incerta, esse debet (a): ut adeo inepra sit Denunciatio, qua quis de conviciis, quibus verberatus sit, conqueritur, nec tamen convicium ullum exprimit. Speciatim enim exponi debet, quæ, qualis & quanta sit injuria illata, atque hunc in finem ipsissima injuriantis verba, una cum tempore, & loco, aliisque circumstantiis, injuriam comitantibus, allegari (b): ut Judex inde intelligat, quo loco injuria denunciata sit habenda, & quomodo coercenda; Reus vero habeat, unde momenta defensionis, cujus magnus omnino favor est, depromere queat. Hoc, *Petitum* scilicet, generalioribus verbis constare potest: nec opus est, ut vel satisfactionis, vel poenæ, modus Judici

Verbrechen von solchen Personen committiret wären, die zu denen §. 1. und sonst vorhersehend angemerkten nicht zu ziehen &c.

(1) eod. §. 58. n. 5. Was sonst hiernächst unserer Better L. L. Ebdem Landes Portiones &c.

§. XV. (a) arg. L. π. de Accus.

(b) v. Mand. §. 22. Mit Anführung nöthiger Umstände. Add. HOPP. Comm. ad §. 7. l. de Injur. n. 2. N. D. de BERGER. Oec. Jur. Lib. 3. Tit. IX. §. 15. not. 1. p. 795. SCHACHER. de judic. Delict. Denunc. Cap. III. n. 20. - 35.

dici præscribatur, quippe qui in Mandato Regio jam præscriptus, ideoque ex officio observandus est; sed sufficiet, si, ut ex præscripto Mandati Regii, adversus Denunciatum procedatur, Denuncians rogitet (c). *Forma Denunciationis Saxonicae ad ductum Mandati Regii, quod omnes solennitates & ambages hic respuit (d), ne utriusquam solennem Libellum requirit, sed in nuda & simplici facti narratione, per modum Epistolæ, ad Judicem directæ, proposita, atque huic conformi petito qualicumque annexo, acquiescit (e). Imo integrum est læso sine scripto*

(c) Hinc non adeo absurdum erat petium Rusticorum, qui, variis injuriis, quibus affecti erant, pro sua simplicitate adjiciebant; Sie wolsten wissen, was sie vor Rebellen wären, bäten um Schutz ic. namque & declarationem tacite petebant, & Magistratus officium, quod læsos ex præscripto legis defendere tenerent, simul implorabant.

(d) v. *Mand. §. 22.*

(e) Exempli loco hæc Formulæ esse potest:

P. P.

Ew. Hoch: Ebl. und Hschw. Herrl. gebe ich gehorsamst zu vernemen, was gesfällt am 24. hujus ichtlauffenden Jahres Cajus, Bürger und Schumacher allhier, in Sempronii Strube allhier, allwo er zu Biere gewesen, unter andern folgende schimpfl. Reden wider mich ausgeschossen:

Ich wäre ein Erg: Betrüger und gieng mit lauter præctiquen um! Wann aber derselbe hierdurch meinen Ehrlichen Nahmen zur Ungebühr,

so viel an ihm ist, zu kräncken gesucht: Als kan nicht umbier Ew. Hoch: Ebl. und Hschw. Herrl. solche Injurien hiermit zu denunciiren, nebst gehorsamster Bitte; Sie wolsten nach dem allergnädigsten Duell- und Injurien-Mandate, wider den Injurianten Cajum gebührend zu verfahren und mir, wieder solche ungebührl. Schmähung und Befränkung meines Ehrlichen Nahmens, Obriß feierlichen Schutz wiederfahren zu lassen, auch zu Ersattung aller hierdurch verursachten Unkosten obgedachten Cajum anzuhalten, hochgeneigt geruhen. Wozur ic. Titius.

Vulgo quidem Peritum hunc in modum formari solet:

Wenn aber derselbe mich hierdurch zur Ungebühr geschändet, ich mir auch solche Injurien schmerzlich zu Gemürhe gezogen, und also ohngeahndet auf mir ersehen zu lassen nicht geneget; Als will dieselben dem allera. Duell- und Injurien-Mandate gemäß Ew. Hoch: Ebl. ich Krafft dieses denunciiren, nebst gehorsamster Bitte; Sie wolten Injurianten Cajum des nächsten hierauff zur Antwort

scripto Judicem adire, atque oretenus injurias sibi illatas, observatis tamen requisitis modo memoratis, ipsi denunciare. Scriptæ vero Denunciationi nomen Denunciantis necessario subjiciendum, ut constet, non esse famosum libellum, ac possit judicari, an denunciatus sit persona integræ famæ & fidei, aut, si calumniator apprehendatur, poena calumniæ affici. Quocirca nec ficto nomine deferens admittitur, nec ullam meretur fidem (f).

§. XVI.

An Denunciatio a litigantibus in Processu Civili fieri, & plures Denunciantes in uno Libello cumulari possint.

Illud quoque hic quari potest: An Denunciatio Injuriarum, a partibus litigantibus invicem illatarum, in Processu Civili fieri, ac positionibus mutuis inferi possit? Et regulariter quidem talis Denunciatio, imprimis si injuriæ denunciatae alicujus momenti, atque altioris indaginis sint, non facile attenditur: ne confusio exoriatur in Processu. Nichilominus tamen præterito hæc denunciationis in sententia, in causa civili, facta, gravamen haud parit, per Leutationem, vel Appellationem, corrigendum, cum injuriam separatim denunciandi facultas læso, hoc ipso, nondum sit adempta (a). Quodsi vero Injuriæ sint levi-
ores

wort legaliter vor sich citiren, ihn hierüber allenthalben gebührend vernehmen, und, facta reipositione, zur Abbitte und Ehren-Erklärung, nebst Ausfertigung eines gerichtl. Recessus über solchen Actum, zu meiner Satisfaction, auch Erstattung aller hierdurch verursachten Kosten anzuhalten, und hierüber andern Injurianten zum Abscheu exemplarisch zu bestrafen, hochgeneigt geruhen, &c.

Sed quid de hujusmodi formalis sit sentendum, ex dictis superius facile est ad intelligendum.

(f) v. BRUNNEM. de Inquis.

Proc. Cap. IV. n. 23. HEIL. Jud. & Defens. in Proc. Inquis. Cap. I. §. 1.

§. XVI. (a) Quodsi nihilominus pro gravamine venditur, sententia leuterata declaratio annexi potest: uti factum a Facult. Jurid. Vitemb. in causa C. F. S. contra M. B. A. curr. m. Nov. h. m. Der eingewandten Leuterungen obachtet &c. jedoch mit der Erklärung, daß &c. es ist auch Intervenienten und dessen Anwalt, Klägern, wegen der wider sie ausgestossenen Injurien absonderlich zu belangen, und solche gehöriges Orts zu denunciiren, unbenommen.

ores, Anzüglichkeiten, & in continenti liquidæ, nec nisi admonitione quadam (b), aut correctione verbali (c), aut levi mulcta (d) coercendæ: sententiæ civili etiam hæc annecti possunt. Quærere etiam licet: *An plures Denunciations in uno Libello cumulari queant?* Prohibitum hoc esse, dici non potest; ut adeo Denunciationis Libellus pro inepto, ob cumulationem hujusmodi, non sit habendus: imo, si denunciations adversus unam personam sint directæ; entia citra necessitatem non erunt multiplicanda; quamvis, vexæ causâ, sæpius hoc fieri soleat (e). Attamen sæpe prudentia Judici, vel Acta, vel saltem sententiæ, separare svadet: idque itidem confusionis vitandæ causâ, præprimis si diversa plane contra diversas personas fuerint denunciata (f).

§. XVII.

Porro, num Denunciatio cum Reo, ante responsionem, vel AnDenun-
etiam ciatio cum

E

(b) v. g. Daß Beklagter aller Anzüglichkeiten sich zu enthalten schuldig.

(c) v. gr. Daß Beklagten, oder dessen Advocato, die wider Klägern gebräuchte Anzüglichkeiten nachdrücklich zu verweisen.

(d) v. gr. Würde Beklagter die fol. befindliche Schrift gebührend recognosciren, unmassen ihm sub pena recogniti, zu thun obliegt, so ist derselbe, wegen derer darinn gebräuchten Anzüglichkeiten, um 5. Thl. zu bestrafen.

(e) Inter observantias æquitati adversas, sive abusus, refert Auctor *Dissertationis Helmstadiensis de Observantiis* &c. Cap. I. §. 8. & hoc, quod in nonnullis Judiciis tot volumina Actorum conficiantur, quot Denunciations ab Actore referantur, cum tamen in delatoribus

animus vexandi alterum sæpe satis appareat. Unde & Judicio cuidam, itidem hac in parte, in *causa A. contra S. excedenti, ut uno volumine ac processu istæ lites sopirentur*, clementissime mandatum esse, idem Auctor memorat. Laudat quoque hoc in passu præprimis *Pretorium Lipsiense*, quod, cum videtur, Denunciationum vexas, in unum volumen tres, quatuor, & plures earum, quæ eundem Actorem & Reum designant, compingere soleat.

(f) Ita aliquoties in talibus casibus duas sententiæ a *Fac. jur. Vitemb.* conceptas esse, Dn. Præses meminit.

Reo ante
citationem, vel
etiam respon-
sionem, sit
communicanda.

etiam citationem, sit communicanda? disceptatur. Pro negante sententia laudatissimum Mandatum Reg. militare videtur: quippe quod stylum Processus denunciatorii, in causis delictorum alias usu receptum, **den in diesen Landen hergebrachten Rügen: Process**, in causis injuriarum quoque vult observari. Jam vero uti Processus denunciatorii a civili, in quo libelli communicatio est necessaria, longius omnino recedit, quam ab inquisitorio, quippe cujus æmulus est; in eo saltem ab hoc diversus, quod summarie procedat, nec responsionem ad articulos exigat (a): ita in hoc etiam inquisitorium imitari videtur, quod eidem æque minus, ac inquisitorio, prævia denunciationis communicatio sit conveniens. Ratio enim, quæ in Inquisitorio Processu communicationem ejusmodi prohibet, hæc sine dubio est; ne, communicata denunciatione, spatioque deliberandi, & ad respondendum se præparandi, concessio, ansa Reo præbeatur, per mendacia, domi excogitata, Judicem fallendi, ac per varias artes & machinationes pœnam promeritam evadendi. Quæ ratio cum & in Injuriarum, atque his affinium delictorum, reis locum habere possit: etiam similis procedendi modus circa eosdem locum habere videtur. At enim vero si intueamur, quid fieri soleat, praxin Judiciorum sæpe huic sententiæ contrariam observamus: dum vel tenor Denunciationis Citationi inferi, vel exemplum ejusdem, quod copiam vocant, una cum Citatione, Denunciato transmitti, imo interdum vel ante citationem ad respondendum, communicata denunciatione, informatio tantum de circumstantiis facti denunciati, ab eodem requiri, sivevit (b). Neque forte evictum est, hunc stylum

S. XVII. (a) V. BEYER, *Delin.* | (b) Quem stylum *Suprema Curia*
J. Crim. ad Art. VI, § VII. pos. 2. 3. 4. | *ria*

styllum Denunciatorii Processus indoli prorsus refragari: Siquidem is solis moribus nititur, nec certa ejus forma ullis legibus definita est. Annon vero favor quoque defensionis, qui ab omnibus magnus esse perhibetur, flagitet, ut quemadmodum Reo civili copia libelli fieri solet, quo, cedere, an contendere velit, deliberare queat, ita & inculpatum spatium deliberandi, ac in memoriam dicta vel facta sua sibi revocandi, adeoque, quid respondendum sit, præmeditandi, ne præcipitata responsione sibi ipsi noceat, concedatur, rerum gnaris perpendendum relinquimus. Id saltem certum est, in Mandato Regio præviam Denunciationis communicationem disertis verbis non prohiberi. Imo cautela, circa denunciations, & personas denunciantes, Judici injuncta, hunc procedendi modum sæpe svadere videtur: præsertim ubi a subditis aliquid denunciatur contra Magistratum, pro quo justitiæ & æquitatis militat præsumtio, & cujus adeo auctoritas pro virili conservanda est (c); vel contra Advocatum, quem tamen Jure suo, pro clientis causa tuenda, usum fuisse, apparet, vel in continenti doceri potest (d). An vero hæc

E 2

cautela

ria Provinciali, quæ Lipsiæ viget, & exemplo ejus, *Conclio Academico*, itemque *Prætorio*, aliquoties placuisse, recordamur.

(c) Oblatus est talis casus *Supremæ Curiæ Provinciali Lipsiæ*, cui molitor quidam in pago G. adversus Dominum loci Jurisdictionalem W. I. denunciavit, se ab ipso justum, e loco jurisdictionis migrare, daß er ihm *Unflage gethan*, seine *Gerichte* zu räumen. At illustre hoc Judici-

um non statim citationem Denunciati ad respondendum sub poena confessi & convicti decrevit, sed monitorium, cui tenor denunciationis insertus fuit, antea ad eum emisit; quo facto, & hujus insequuta relatione, nec hodie, quantum nobis constat, denunciatus voti compos factus est.

(d) Tale quid contigit, cum cenopola quidam Lipsiensis G. K. adversus J. J. denunciationem *Prætorio*

cautela eousque se extendat, ut, quoties vel personæ denunciatae, vel dictorum factorumve denunciatorum qualitas omnem finistram præsumtionem excludere viderur, cuius Judici inferiori integrum sit, citationem tantisper suspendere, atque denunciatum, communicata ei denunciationis copia, prius in scripto se defendentem audire? de hoc merito dubitandum, vel saltem, deficiente clara Legis dispositione, decisioni superiori istud relinquendum censemus.

§. XVIII.

An & Denunciante in Termino responsionis sit comparandum.

Jam, quid in Termino, qui ad respondendum Reo præfixus est, Denunciante sit agendum? scire forsitan cupies. Respondemus; nihil: nec plane præsentia ejus, ex indole hujus processus, in quo Judici potissimum cum Reo, Actore subducto, res est, in hoc termino requiritur. Hinc, quam egregie rem suam gerant Advocati, qui una cum denunciante, a cujus partibus stant, vel ejus nomine, in Termino responsionis comparent, libellum denunciationis, more civilium Actorum, repetunt, atque Rem ad respondendum solenniter provocant; & quanto opere hujusmodi institutum a natura processus denunciatorii abludat, facile colligere licet (a).

§. XIX.

torio Lipsiensi obtulit; eo quod per mandatarium in itinere ipsum insequutus fuerit, & arresto in urbe Pegau detineri, a Magistratu petierit, reculasque absentis peruestigari curaverit. Ex relatione enim, quam, prævia denunciationis communicatione, postea Denunciatus exhibuit, manifeste patuit, Denun-

ciantem ipsius ex litteris cambialibus fuisse debitorem, & simul res quasdam, fidei ipsius concreditas, fugiendo secum abstulisse. Unde omne denunciationis fundamentum, injuria, corrui.

§. XVIII. (a) Diffiteri tamen non possumus, uti relationem accepimus, ipsam etiam *Supremam*

§. XIX.

Ordo tangit *Probationem Denunciationum*: Sed hic nobis brevioribus esse licebit, quod alii in hoc argumento excutiendo fuerunt prolixiores (a). Probantur autem Denunciationes, ut alia actiones, vel per *Documenta*, Denunciationi statim subjungenda, vel per *Testes*, in eadem denominandos (b); quibus, pro re nata, vel supplementum, vel purgatorium, jusjurandum accedere potest (c); vel, si utroque probationis genere Denuncians desituitur, ad juratam Denunciationis *confirmationem*, ex præscripto Mandati Regii, admittendus est (d). Neutiquam vero

*Probatio
Denuncia-
tionum.*

E 3

hæc

nam Curiam Lipsiensem sæpius non solum provocaciones memoratas, sed etiam ultiores positiones, ortenus tamen in termino a Denunciantium Patronis prolatas, imo & alia scripta, postea exhibitâ, admisisse, tandemque Denunciatum in causa succumbentem ad restituendas expensas, pro iisdem erogatas, condemnasse. Sed haud dubie satis causæ fuit laudatissimo huic Judicio, cur partibus hunc procedendi modum indulgeret.

§. XIX. (a) Otium nobis hic fecerunt duæ *Dissertationes*, quarum altera hic *Vitæbergæ* A. 1720. sub præsidio Dn. G. L. MENCENII sub titulo: *Observationes circa Processum Saxonicum, quo causæ injuriarum, ex Mandato Regio de A. MDCCXII. peraguntur*; altera *Helmstedii* A. 1721. præside Dn. J. P. KRESSIO sub titulo: *De quibus-*

dam Observantiis, æquitati reputantibus, circa Processum Denunciationum, qui in foro Saxonico ad Mand. Reg. de Duellis MDCCXII. involuit, occurrentibus; prodiit.

(b) v. *Mand. Reg. §. 22.* Daß in Zukunft eine bloße Denunciation, von seiten des Injuriati, mit Anführung nöthiger Umstände, auch Befügung und Anziehung derer zur Sache dienenden Schriften, oder Benennung der Zeugen, so mit zugegen gewesen, oder sonst davon Wissenschaft haben, zu summarischer Eydlicher Bestärkung, die begangene Injurien dadurch zubeaupten, statt haben soll &c.

(c) v. *Mand. §. 59.* Wie denn, und wenn es sonst an angemessener Beyleitung ermangelt mögte, entweder dem Beleidigten das Juramentum supplementarium, oder dem Beleidiger das Purgatorium, nach Probabilität von denen vorkommenden Umständen, aufzuerlegen nachgelassen seyn soll.

(d) v. *Mand. Reg. d. d. 4. Mart. A. 1716.* Dagegen in den casibus, wo in Ermän-

hæc laudatissimi Mandati mens est, quasi, ad finem usque probationis, Denunciati in Judicio sit hærendum, articuli probatoriales exhibendi, ac deinceps cum Denunciato desuper mutuis positionibus disputandum: cum iste probandi modus a Denunciationis processu plane sit alienus. Sed subsidia tantum Judici hoc pacto suppeditantur, quorum beneficio facti veritatem ulterius investigare, atque de eadem Reum convincere queat.

§. XX.

Utrum Probatio, cum primis Testium examen, respon- sionem Rei precedere debeat, an vero sequi? ea de re non convenit inter Mandati Regii interpretes. Alii prius, argumentis non solum ex verbis Mandati Regii, sed & natura Processus denunciatorii, potissimum desumptis, affirmant; Alii contrarium tuentur, atque examen testium non necessario responsioni Rei præmittendum esse, opinantur (a); Utraque opinio suis nititur fundamentis, non prorsus contemnendis (b). Nobis, salvo aliorum judicio, mediam, inter utramque, sententiam amplecti liceat: Nimirum, quamdiu certa Processus denunciatorii forma a Legibus non est determinata, nec omnia in eo ad amussim definita sunt, perpetuam Judicibus regulam præscribi non posse, sed nonnulla prudenti eorum arbitrio relinquenda esse. Nuncquam prudentiæ omnino erit, testes prius examinare, quam Reus ad respondendum in jus

Sed utrum Probatio, cum primis Testium examen, respon- sionem Rei precedere debeat, an vero sequi? ea de re non convenit inter Mandati Regii interpretes. Alii prius, argumentis non solum ex verbis Mandati Regii, sed & natura Processus denunciatorii, potissimum desumptis, affirmant; Alii contrarium tuentur, atque examen testium non necessario responsioni Rei præmittendum esse, opinantur (a); Utraque opinio suis nititur fundamentis, non prorsus contemnendis (b). Nobis, salvo aliorum judicio, mediam, inter utramque, sententiam amplecti liceat: Nimirum, quamdiu certa Processus denunciatorii forma a Legibus non est determinata, nec omnia in eo ad amussim definita sunt, perpetuam Judicibus regulam præscribi non posse, sed nonnulla prudenti eorum arbitrio relinquenda esse. Nuncquam prudentiæ omnino erit, testes prius examinare, quam Reus ad respondendum in jus

Ermangelung des Beweises über denen Injurien der Eyd defertret wird, den Kläger zu eydlicher Bestärkung seiner Denunciation, und nach dessen Erfolg, Beklagten zu Leistung des Purgatorii, vertheilen.

§. XX. (a) Altera sententia in Di-

putatione Vitembergensi, §. 3. & seqq. altera in Helmstadiensis, Cap. II. §. 1. & seqq. defenditur.

(b) Unde & in Denunciatione hujusmodi formulas, quales sæpius Dn. Præsidi se obtulerunt, adhibere solent: Dæ.

jus vocetur: in primis si vel fides Denunciantis Judici suspecta videatur, vel factum denunciatum magni sit momenti, cujus omnes circumstantiæ probe considerari mereantur; a testibus autem speretur, fore, ut plures circumstantiæ manifestentur, super quibus deinceps & Reus interrogari queat. Interdum saltem unum testem, qui optimam rei notitiam habere videtur, ut sumtibus paratur, ante responsionem Rei, examinare juvabit. Verum hæc non erunt perpetua, nec instar legis, quamdiu Lex deficit, semper Judici tam religiose observanda, quin, si ita visum fuerit, interdum aliter procedere, atque statim ad responsionem, a Reo exigendam, in casu vero negationis demum, ad testium quoque examen, progredi queat. Saltem ex verbis Mandati Regii, de denominandis statim testibus, etiam examen eorum prærequiri, necessario non inferendum videtur; cum denominatio etiam propterea fieri possit, ut habeat Judex, in casu negationis a Reo factæ, nec Denunciante in iudicio amplius comparente, quo recurrat. Neque natura processus denunciatorii hunc procedendi modum, quippe nulla lege præscriptum, necessario exigere videtur: præsertim cum & in Inquisitorio processu testium examen etiam post responsionem Inquisiti suscipi soleat, imo, ex sententia Celeberrimorum Jctorum, debeat (c).

§. XXI.

Deficientibus testibus vel documentis, Denunci- *An Denun-*
ans ad juratam Denunciationis confirmationem admit- *ciantes in-*
tendus est, ut modo traditum (a). Sed an hoc eo etiam *distin-*
ad jura-
in

Dasern aber Beklagter sich einer Verneinung unterfangen wolte; so will ic. Sive: Auf den Vereinigungs-Fall will hiermit M. I. K. u. N. B. beyde Bürger und Schumacher allhier zu Zeugen angeben.

(c) V. BRUNNEM. de Inquis. Proc. Cap. VIII. n. 2.

§. XXI. (a) Mand. R. d. d. 4. Mart. 1716. conf. §. præced. 21.

*tam Denunciatio-
nis confirmationem
admittendi sint?*

in casu obtineat, ubi per testes denominatos, vel documenta producta nihil probatum est, non sine ratione dubitatur. In arbitrio quidem Denunciantis positum est, quonam probationis genere uti, an testes denominare, an documenta allegare, an ad jusjurandum se offerre velit: Sed ab initio tantum, & ubi res adhuc est integra. Cum vero semel viam per testes aut documenta probandi elegit, huic etiam insistendum, nec deinceps regressus ad jusjurandum ipsi aperiendus videtur (b). Cujus sententiæ fundamentum in ipso Mandato Regio de d. 4. Mart. A. 1716. reperitur: dum jurata denunciationis confirmatio iis in casibus locum habere dicitur, ubi alias juramenti delatione utimur: jam vero, uti juramenti delatione semel electa, alio probationis genere postea uti non licet; ita vicissim, probatione, per testes, vel documenta, electa, juramenti delatio non amplius admittitur. Accedit & ratio, quod expediat denunciationis processum non nimis protrahi, quem contrahi, ac brevi finiri vult Princeps Legislator: Protraheretur autem, si novis semper probationis generibus fatigari posset Reus. Ut alia, præsertim perjurii metum, taceamus. Nec aliter sentiendum, si quis in Denunciatione & testes examinandos designet, & simul jusjurandum sibi reservet (c).

§. XXII.

(b) Ita nuper in *Prætorio Lipsiensi* Domini *Scabini* postquam documentum, pro demonstranda denunciatione a Denunciante J. H. M. contra C. R. productum, minus idoneum, imprimis quod ipse denunciatus in persona scribentis variaverat, judicatum fuit, eum ad juratam confirmationem admittere noluerunt. Similem sententiam e laudato *Scabinatu* accepit P.

A. contra D. M. cum ille, probatione per testes frustra tentata, ad jusjurandum confirmatorum admitti cuperet.

(c) Quod nuper in Denunciatione quadam observavit Dn. Præses, ubi hæc formula habebatur: *Auf den Verneinungs-Fall will hiermit J. C. O. den Zimmermann, und J. G. S. zu S. welche damals gleich das Holz vor der Haupt-Thüre gearbeitet*

§. XXII.

Verum hæc, quæ de jurata Denunciationis confir-
 matione dicta sunt, non tam crude sunt accipienda, at-
 que in hunc sensum interpretanda, quasi Judex quemli-
 bet Denunciantem sine ullo discrimine, nulla ratione ha-
 bita personæ, aliarumque circumstantiarum, quæ denun-
 ciationem suspectam reddere possunt, ad jusjurandum ad-
 mittere debeat. Imo vero caute & circumspicte omni-
 no hic procedere Judicem oportet, atque ante omnia
 deferentis qualitatem, ingenium, mores, aliasque cir-
 cumstantias, solícite examinare (a), ac omnibus modis,
 ut de facti veritate certior reddatur, curare, priusquam
 juramentum hujusmodi, ad quod nimis faciles pro dolor
 homines sunt, in præjudicium Rei, Denuncianti indulge-
 geat. Sæpius enim homines malevoli ex odio magis
 personæ, quam delicti, ac per meram calumniam, de-
 nunciant, quæ vel plane non, nisi in ipsorum cerebro un-
 quam, vel saltem non ita, uti referuntur, perpetrata sunt,
 nec ulla perjurii religione a jurata eorum confirmatione
 deterrentur, modo finem suum obtineant, ut proximo
 noceant, atque mille molestias & incommoda ipsi cre-
 ent. Hinc si calumnia denunciantis appareat, vel ma-
 gna perjurii suspicio sese exerat, satius erit, denegato ju-
 rejurando, statim Reum absolvere, Denunciantem vero
 in expensas, aut pro re nata, poenam calumniæ, con-
 demnare (b). Consentanea quoque est ista Judicis cir-
 cumspe-

An quilibet Denuncians indistincte ad juratam Denunciationis confirmationem admittendus sit?

F

cumspe-

tet, zu Zeugen angegeben, des Erbiet-
 thens, auch meine Rüge ephlich zu be-
 stärken. Rectius in alia Denunci-
 atione disjunctiva formula posita;
 in casum negationis reservare mir
 diese Denunciation entweder durch

Zeugen bezubringen, oder vermittelst
 Eides zu bestärken.

§. XXII. (a) v. OLDEKOP. Ob-
 serv. Crim. Tom. II. Obs. 19. n. 2.
 p. m. 104.

(b) Ita inclytus JClorum Vitemb.

Ordo

cumspēctio Mandato Reg. quod, probe rem explorare jubet, antequam in præjudicium Rei aliquid statuatur (c). Quid vero magis in præjudicium ejus vergere potest, quam si, denunciatione jurato confirmata, ad purgatorium non solum, sed &, quas hoc in tergo secum fert, expensas, sit condemnandus.

§. XXIII.

Quibus
modis De-
nunciatio-
nes Inju-
riarum
tollantur
An Præ-
scriptio-
ne?

Restat, ut *Modos, quibus Injuriarum Denunciations tolluntur*, paucis consideremus. Inter hos primo statim loco se offert *Præscriptio*. Equidem Duellorum & homicidiorum pœnæ nulla præscriptione tolluntur, uti clare in Mandato Regio: sæpius allegato sancitum est (a). At Injurias simplices, sive verbales, sive reales leviores, quorum coërcitio ad jurisdictionem inferiorem pertinet, earumque vindicationem, anno elapso, ex dispositione Juris Saxonici communis & Electoralis (b), extingvi, nec post Mandatum Regium sæpius laudatum, quo nihil hac in parte

Ordo haud ita pridem pronuncian- dum censuit in causa A. M. B. contra D. A. G. cum Denunciatis, quæ vindictæ & odii suspecta videbatur, ad juratam Denunciationis confirmationem properaret, verb.

Dass U. M. B. gestalten Sachen nach zur eydlichen Bestärkung ihrer sol. 1. angebrachten Klage nicht zugelassen, sondern obgedachter D. A. G. mit dem ihm sol. 10. zuerkannten Reimigungs-Eyde, nicht weniger denen auff diesen Process gewandten Unkosten, außer denenjenigen, so auf seine Detention gegangen, billig zu verschonen, und in Mangel andern und mehrern Verdachts wider denselben weiter nichts fürzunehmen, massen auch ihm von obbemeldten B. gebüh-

rende Satisfaction dießfalls an behörigen Orte zu suchen unbenommen. B. N. B.

(c) *Mand. R. §. 50.* verb. ist zuörderst, ehe man wider die Denucirte -- etwas nachtheiliges verhänget, mehrere Erkundigung einzuziehen.

§. XXIII. (a) v. *Mand. R. §. 43.* Es soll auch wegen derer vorgegangenen Duelle und Mordthaten keine Præscription oder Verjährung statt finden &c.

(b) v. *Land-Recht Lib. III. art. 31. Part. VI. Const. Elect. 64.* Dn. WERNHER. Ordinar. Fac. Vitemb. *Part. V. Observ. For. 186. & Vol. VII. Supplem. p. 635.* Dn. LÜD. MENKEN, Ordin. F. Lipsi. *Theor. & Prax. Pand. Tit. de Injur. §. 21.*

parte mutatum, præscriptionis vero sublatio ad delicta duellica restricta est, dubitandum (c).

§. XXIV.

Neque dubitandum, quin & ob *Condonationem* sive *Remissionem* Injurie illatae denunciatio cesset; sive ea expressa fuerit, sive tacita, puta dissimulatione ejus, aut mica salutatione, aut familiari conversatione cumeo, qui injuria alterum affecit, significata; modo proprio motu, nec officii necessitate adductus, id fecerit læsus. Atque hoc eo valere videtur, ut, licet remittendi animum se non habuisse, jurare velit injuriatus, tamen audientis non sit: quod jura tam validam ex ejusmodi facto præsumtionem de injuria remissa eliciant, ut eam injuriati sacramentum elidere non valeat; quippe a quo eo magis homines, ad jurandum proclives cohibere par est, quo faciliores ad condonandas mutuas injurias esse debebant (a). Neque sane is, qui injuriam, sive verbis, sive factis illa-

F 2

tam ,

(c) Ita sapius a *F. J. Vit.* & *Lipf.* pronunciatum, uti præjudicia laudatis Auctoribus allegata testantur. Quibus addere liceat unicuique, a Dn. Præside communicatum, ubi *Ordo J. C. Vit.* in causa C. P. v. O. contra S. Sch. ita censuit: Daß S. Sch. in Ansehung, daß die Injurien-Klage zur Zeit, da die Ladung dieweilfalls intimiret worden, bereits verjährt gewesen, C. P. v. O. eine Abbitte vor Gerichte zu thun nicht schuldig, u. hierüber 3. Monat lang mit Gefängniß nicht zu bestraffen, noch zur Abstattung derer auff diesen Proceß gewandten Urkosten anzuhalten, sondern vielmehr C. P. v. O. solche abzustatten ver-

bunden; er könnte u. wolte denn, daß von der Zeit, da er von der angegebenen Injurie Wissenschaft erlanget, bis zur Zeit der dem Sch. dieweilfalls intimirten Ladung, noch kein Jahr verlossen gewesen u. bescheinigen: Quippe quod Denuncianti pro obtinenda satisfactione sua utique indulgendum videbatur. Atque alterum, quod aliunde mihi innotuit, a *Facult. Lipf.* in causa *Ch. W.* contra *H. J.* pronunciatum h. m. Daß wider *H. J.* indem die Verjährung vorhanden, weiter nichts vorzunehmen, es ist auch Denunciant *Ch. W.* die Urkosten davon u. abzustatten schuldig. *B. R. W.*

§. XXIV. (a) Uti censuit *Ordo Vit.* A. 1673, ad Consultationem *J. C. Ruch.*

tam, propter christianam charitatem remittit, ullam famam periculum incurrit: excepto tamen eo casu, ubi certum, idemque famosum, crimen alicui, præfertim opifici, obijciatur (b). Ceterum approbat hujusmodi injuriæ levioris condonationem etiam Mandatum Regium, ita tamen, ut, si aliunde Judici illa innotescat, pœna nihilominus ex officio ejus auctor afficiendus sit (c). Denique & morte læsi æque ac lædentis, denunciationem expirare, quod condonata censetur, quæ a vivo non est denunciata, injuria, nullum est dubium.

XXV.

& cum eo ejus hodie Ordinarius Magnif. Dn. WERNHER, P. I. Obs. 173. qui & hanc rationem addit, quod actio injuriarum sere ex vindictæ cupiditate, quæ omni modo refrænanda, oriri solet. An autem Remissio injuriæ & ex communi usu S. Cæne, vel publica deprecatione, quæ sit ab agonizante, itemque precatatione orationis dominicæ, sit colligenda? discipatur. Agenti tamen sententiæ calculum adjicere licebit; eo quod, rancorem animi cessare, ex modo dictis actionibus utique præsumendum; cessante vero rancore, & privata satisfactionis sequutio cessare videretur. Conf. HOPP. Comm. ad S. ult. I. de Figur. p. 800. ibique alleg. STRYK, aliique.

(b) v. Dn. WERNHER P. III. Obs. 187. p. 510.

(c) v. Mand. R. S. 17. so ist zwar eine Privat-Vergleichung unter denen Interessenten nachgelassen, u. der Beleidigte das Factum selbst anzugeben nicht verbunden, es fällt auch sodann die S. 3: exprimirte Abbitte hinweg. Nichts

destominder aber bleibt doch dem Richterlichen Umte, wenn die vorgegangene Begünstigung sonst fund wird, die Bestrafung auff Art u. Weise, wie obgemeldet, vorbehalten. Atque ita semper pronunciari ab Ord. Vir. Dn. Preses testatur est: nec pigebit Rationes hujusmodi sententiæ, contra E. M. F. late, ab ipso suppeditatas, hic adjicere: Obwohl die Injuria inter delicta privata referiret worden, und obgedachte F. weil sie mit der Jr. Sup. wegen der ausgeschlossenen Injurien sich privatim verglichen, von der Straffe befreyet zu seyn vermerket: d. a. d. die Delicta privata auch certo respectu als publica zu consideriren, und allerdings auch ein Interesse publicum darunter verliret, daß durch dergleichen schimpffen, und schmähen nicht Zand und Streit erreget, folglich die Republicque dadurch beunruhiget werde, daher dergleichen delicta, wodurch eines andern ehrlicher Rahme injuriose angegriffen und verletzet wird, nicht unbillich auch mit einer pœna publica anzusehen: so ist &c.

XXV.

Ceterum cum Republica intersit, prurimum temere vel malitiose injurias fictas, aliave hujusmodi delicta, denunciandi coërceri: *pena* quoque a Legibus istis hominibus, qui proximo falsa aut mendaci denunciatione sua graves sunt, statuta est. Scilicet in primis ad *restitutionem expensarum*, quarum causa temeritas eorum aut malicia fuit, regulariter condemnantur omnes, quorum denunciatio nullo niti fundamento deprehenditur. Interdum vero & *graviorem calumnix penam* luunt, a Rege in Mandato, quod sæpe laudavimus, definitam (a). Atque hæc pro instituti ratione, ad edisserendum argumentum susceptum, nunc quidem sufficiant.

pena temere vel malitiose denunciantium.

S. D. G.

F I N I S.

S. XXV. (a) v. Mand. S. 50. Würde sich aber einer untersehen, den andern ohne Schein der Wahrheit, böshaffte- und fälschlicher Weise anzugeben, und ein Verbrechen wider ihn zu denunci- ren: soll derselbe, wenn er das Deli- ctum specificce angegeben, mit der Straffe, welche der Verbrecher, dafern er dessen überführet werden können, anzusehen gehabt, belegen, so wohl auch zu Ersekung derer Unkosten angehalten werden.

NOBILISSIMO DOCTISSIMO QVE
DN. PAULO HENRICO

SONNE

J. U. CANDIDATO DIGNISSIMO

S. P. D.

D. DIET. HERM. KEMMERICH

P. P.

INtegram Exercitationem tuam,
NOBILISSIME DOMINE CANDIDATE,
ad ductum Dispositionis Tibi sup-
peditatæ, a Te elaboratam, mihi
exhibuisti, atque in eadem insignem
judicii maturitatem, in hoc flore æta-
tis tuæ admiratione utique dignam,
nec non ingenium, ut ita loquar, pra-
cticum, mihi satis superque demon-
strasti. Et quamuis deinceps, secundis
curis

curis eidem adhibitis, nonnulla a me
addita, non nulla etiam mutata sint:
hæc tamen neutiquam impediunt,
quominus Auctorem Te ejusdem
Exercitationis profiteri queas; idque
meliori jure, quam multi alii, qui
idem nomen, Præsidi ita indulgen-
te, sibi sumunt, licet paucissima ipsis,
pleraque vero, imo sæpe tantum non
omnia, Præsidi debeantur. Præ-
terea non solum in publica ejus dis-
quisitione, sed etiam in Examine,
quod Candidatis subeundum est,
haud vulgares, quos in Jure fecisti,
progressus, nobis vehementer pro-
basti, atque talem Te præstiti, ut com-
muni suffragio Amplissimi Oridinis
nostri inter *CANDIDATOS JURIS* rece-
ptus, atque *OMNINO DIGNUS*, cui &
causas in foro perorandi, & summos
in utroque Jure honores obtinendi
copia

879.

I
C
S
E
R

copia atque potestas fieret, iudicatus fueris. Quibus omnibus cum & ego testis atque spectator laudum tuarum adfuerim, non possum non & TIBI, & PRÆNOBILISSIMO CONSULTISSIMOQUE PARENTI, & SPLENDIDISSIMÆ FAMILIÆ TUÆ, etiam atque etiam hoc nomine gratulari. Siquidem, egregiam hanc, qua jam nunc polles, Juris peritiam, eamque cum sincera probitate modestiaque conjunctam, ubi intueor, haud vane auguror, studia Tua atque officia aliquando Reipublicæ emolumento, Tibi vero, Tuæque Familiæ Honoratissimæ, ornamento futura. Id quod & ego ex animo Tibi apprecor! Vale! Dabam Vitembergæ. Die XXIV. Decemb. A.
M DCC XXIII.

Wittenberg, Diss., 1723

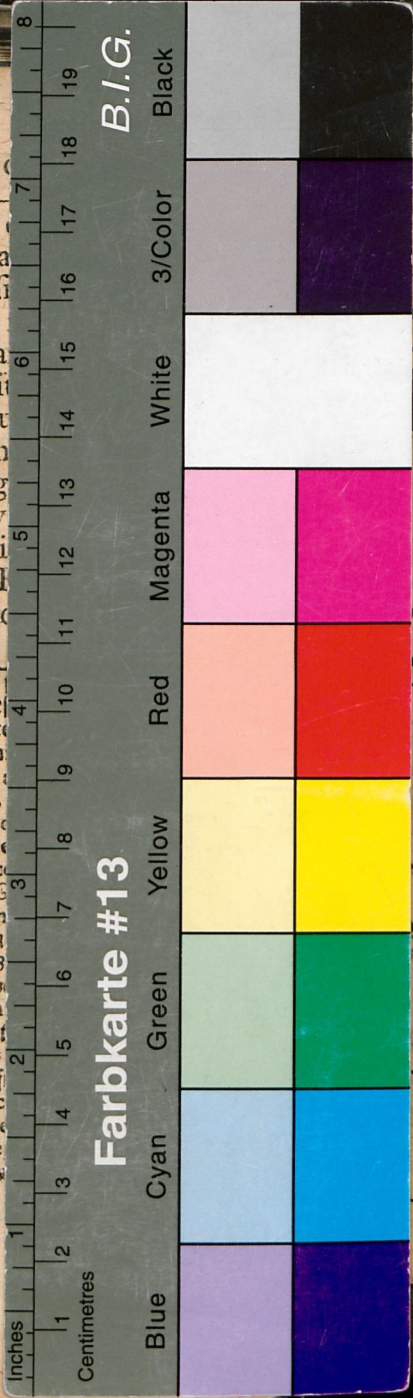
ULB Halle

3

004 581 644

B.I.G.

Farbkarte #13

44.
Dsb.
14
1723 130

Q. D. B. V.
EXERCITATIO JURIDICA
DE
RENUNCIATIONE
INJURIARUM
SAXONICA

QVAM
CONSENTIENTE
PUBBLICO JURISCONSULTORUM ORDINE
IN ACADEMIA VITEMBERGENSI
PRAESIDE

DIETERICO HERMANNO
KEMMERICHIO

U. D. JUR. NAT. ET GENT. PROF. P.
ET COLLEG. JURID. ASSESSORE
DIEM XVII. DECEMBR. A. M DCC XXIII.
IN AUDITORIO JURIDICO

PUBLICÆ DISQUISITIONI SUBJICIET
AUCTOR

ULUS HENRICUS SORGE

GOTH. THUR.
J. U. CANDIDATUS.

VITEMBERGAE, LITERIS CREUSIGIANIS.